

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-bivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. f. postahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnek és pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezés és nyugalmazás; a vámszövetségről egy más szó; Thuróc, Esztergom megyék, és a Hajdúkerület közgyűlései; erdélyi ügyek; hirdetés az iparműkiállítási sorsjatekról; második felszólítása a magyar orvosok és természetvizsgálók Kassa-Eperjesen tartandó VII. n. gyűlése érdekében; a pesti műegylet részéről tudósítás; egy nemzetközi szobrászatnak alapítása ügyében; budapesti napló.)

Amerika. (Az Oregonkérdést illető szerződés mind a két hatalmasság által elfogadva; mexicói hírek.)

Portugália. (A miguelista mozgalom tovább harapózása; elegy.)

Anglia. (Peel lépése a miniszteri hivatalról; Russell megbízatása az új cabinet alakításával; elegy.)

Franciaország. (A pártkamra jun. 29ki ülése; Amale herceg Oranban.)

Norvégia.

Olaszország.

Elegy társ.

Értesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ő cs. s ap. kir. felsége múlt hónap 24kei legfelsőbb határozata következtében báró Werthardt Pál vezérőrnagyot, szenvedő egészsége tekintetéből erdélyországi főparancsnokságtól fölmenteni, s több mint ötven évi kitüntetés viselt katonai szolgálata elismerésül, különös kegyelemből, eddig huzott egész fizetésének nyugdíjkép meghagyásával s lovassági tábornok ranggal nyugállapotba helyezni, — állomására pedig báró P u c h n e r Antal vezérőrnagyot erdélyországi parancsnokló tábornokul kinevezni, s azt egyszersmind val. bel. titk. tanácsosi méltósággal díjtalanul felruházni — L u n k á n y i Károly magy. kir. udv. kancellariai fogalmazó gyakornokot végre ugyanott tisztb. udv. fogalmazóvá kinevezni méltóztatott.

Stubenfoll Mannó tiszlezi főhúzás, a rohniczi vasolvaszmű-igazgatáshoz tartozó bisztrai megüresült pórtüdegnoknokságra; — S c w a r z m a n n Adolf pénzverészei gyakornok pedig a körmöczbányai pénzverőhivatálnál tollnokká lón érdemesítve.

A vámszövetségről egy más szó! E lapokban nem régen jelent meg egy értekezés „egy ellenzéki tag” című aláírással, ennek nézeteiben nem osztozom ugyan, de tisztelem aláírásai modorát, hogy tudniillik magát nem ellenzéknek, hanem csak tagjának nevezi, mert igazat megvallva a magyar ellenzék napjainkban politikai lapokban nem él. A pesti hirlap ellenzéki lap ugyan, de nem a magyar ellenzéké, még pedig azon fontos oknál fogva nem az, mivel sem az ellenzék valamely irányt adó tagjától nem szerkeszthetik, sem pedig az ellenzék, mint előbb, nem meríti abból eljárás irányát, így tehát a p. hirlap most nem egyéb mint azon néhány egyed ellenzéki lapja, kik azt szerkesztik, s csak innét magyarázható, hogy nincsen politikai lap, melynek vezér vagy irányzékkei oly számos előfizetői által is, o l v a s a t l a n hagyatának. Ezt előrebocsátani azért láttam szükségesnek, mert oly jámborok is találhatnak, kik a pesti hirlap vezérékkel a magyar ellenzék hangulatát vélik megtudhatni. — Most a tárgyhoz.

Mióta a béke's felvilágosodás a kardon naponként jobban háttérbe szorítja a nemzetek kölcsönös állásait méltányolva inkább az egymáshoz simulásban, mint egy más üldözése s üldözésében látják hivatásuk betöltését, azóta a kereskedés's vele járó, vagy rokonszenvű intézkedések, a nemzetek éltében napról napra fontos állást vinnak ki s így mint a nemzetek felvilágosodnak, szintűgy közelgünk azon időponthoz, melyben a katonai laktanyák nagy része gyárrá fognak átváltoztatni. Napjaink leghatalmas tényezője a kereskedés levén, figyelmünket, sőt mély megfontolásunkat, ha csak mások irányában továbbra is nyomorultak maradni nem akarunk, nemesak igényli, hanem szigoruan parancsolja is. A kereskedésnek két főosztálya van: szabad, és nem szabad, vagy is védrendszer. Hogy az első az emberhez illőbb s jobban megfelel azon elvnek: hogy az ember minden embernek testvére, kétséget nem szenved; mind a mellett ez csak igen későn lón Anglia által elismerve, de vitatva s ajánlva csak akkor, midőn gyári felsőbbsege által már minden nemzetet megelőzt, mi azt mutatja, hogy John Bull az igazságot is csak annak idejében, mikor t. i. általa haszna van, szokta hirdetni. Oly szabad kereskedés, mely szerint a tárgyak szállításakor egy nemzet sem fizet, csupán perüzöl nemzeteknél igen, de mások között, legalább tudtommal nem létezik, mert az angol elv ellenére minden nemzet jónak látta saját iparát vámok védelme alatt élesíteni s kifejteni. Mi magyarok sajátlagos állásunknál fogva igen sok esetben mind a' behozatalra, mind kivitelre nézve kettős vám alatt vagyunk, t. i. a' birodalom határainál és különösen a' magyar

széleken. Napjainkban vámszövetség említtetik, de figyelni kell, hogy itt nem általános szabad kereskedés, hanem csak az örökös tartományokkai szövetség forog kérdésben. Ezt szükség különösen megfontolni s kellő oldalairól megvizsgálni. Nézetem szerint három fő szempont vonja itt magára figyelmünket; első: a' vám s harminczad mint királyi jövedelem kúforrása, második: a' haszon; harmadik: a' nemzeti függetlenség tekintete.

Hajdan a' vámok azon oldala, hogy azok a' belső ipart emelhetik, vagy csüggeszthetik, egészen ismérten volt, mert magukból Anglia történetéből oly vámtörvényeket hozhatni fel, melyek annak ipari belátását nem igen dicsérik, ellenben a' vám, mint jövedelmi kúforrás már régen ismértes volt, s így szomszédok közt, midőn jó barátságban voltak, a' vám csekély, midőn pedig ellenkezésbe jöttek, súlyos volt. A' magyar nemes az egyenes adózás ellenése levén mind azon jövedelmet, melyek egyenesen az ő zsebéből nem vétettek, a' kormánynak átengedte, hogy azokból az igazgatási költségeket fődözze, s ez a' vámok közpénzügyi (publico-financialis) oldala. A' vámok megszüntetése esetében mindenekelőtt azon kérdés fordul elő: mit fogunk helyettök a' kormánynak egyszerre vagy részenként adni, vagy minő indirect jövedelemforrást kimutatni? legkönnyebb ugyan azt mondani, hogy ne adjunk semmit! de vegyük figyelembe: hogy mi a' kormánytól mindig követelünk s panaszokunk, hogy éretünk magyarokért a' kormány mit sem tesz, ha tehát most egyik jövedelmi kúforrást kiapasztjuk, akkor a' mostani kedvezéseket — melyeket némely csak nagy mértékben, mások alig vagy épen nem, — akarnak látni, sem lesz jogunk igényelni. Lehetnek kik állítják, hogy adjuk meg az eddigi vám s harminczadi jövedelmet; ezt azonban nem tanácslom, mert ez által a' vámok mostani nyomasztó szabályzatát helyes és törvényesnek ismérnök, már pedig a' haza számos kores fia között alig gondolok egyet, ki valamely közönség előtt a' vámok mostani állapotát reánk nézve hasznosnak állítaná! mi legyen tehát a' kárpótlási somma? ezt igazságosan mostani helyzetünkben meghatározni egyáltalán nem lehet, mert akkor előbb abban kellene megállapodnunk: vajjon mit jövedelmezendők valának azon esetben a' vámok, ha ránk nézve méltányosan lettek volna szabályozva? erről ugyan egy kis poezis mellett sokat lehet ábrándozni, de nem bizonyosat határozni, minélfogva ezen kérdés önmagából meg nem fejthető, hanem más tudományok példájára, más oldalalagos körülményekből lesz meghatározandó. Ha nem kér kárpótlást a' kormány, akkor minden vitakozás megszűnik, mert ez azt mutatná, hogy egyéb jövedelmei a' kiadások fődözésére elegendők, de ha kárpótlást követel, akkor nem marad egyéb hátra, mint a' bevétel és kiadás állapotját felfödözni.

Tudom ugyan hogy ezen felfödözésnek is vannak — a' hyperloyalisokon felül ellenségei, kik azt állítják, hogy ha a' felfödözésekbe becsátkozunk, akkor annyi szükség fog előadani, hogy nem leszünk azok képesek kielégíteni, hanem erre csak az a' felelet: hogy a' követelések vagy igazságosak, vagy nem, ha igazságosak, nincsen okunk, sem jogunk megtagadásra, sőt szegény nélkül meg sem tagadhajuk; minélfogva ez nem lenne más mint kárhoztatandó nem fizetési ürügy; ellenben ha nem igazságos kértelke kerülne elő, akkor ott az országgyűlés, attól függend irányt intézkedni. — Egyébiránt egy más nagytekintetű nézet sem vesztendő szemügyről. — Ausztria nem üzven más nemzetekkel szabad kereskedést, hazánk kivitelű cikkekéi vám fejében akkor is fognak jövedelmet adni, midőn a' monarchia határain túl vitetnek, ezen öszveg sem felejtendő ki a' számadásból, hanem a' magyar számadásba betudatandó.

Tanácsos é a' vámszövetség az örökös tartományokkal, vagy nem? arra Kossuth Lajos ur a' Hetilapban azt felelte, hogy a' feltételek szerint jó is, rossz is lehet, s így ő excja gr. Széchenyi István urnak modor iránti elvét, mely annak idejében annyi vitára nyujta alkalmat, helyesnek elismerte, minélfogva ezen intézvény helyessége, vagy károsága azon körülmények és feltételektől függ, melyek között és alatt létesítetik; — ez alkalommal azonban nem kell felednünk, hogy a' pesti Hirlapnak igaza van: midőn állítja, hogy nincsen physikai hatalmunkban a' szövetséget elenezni, mert a' kormány azt, ha akarja, kedvünk ellen is meg teheti, akkor kárpótlásról szó alig lehetne; ily állapotot a' mostinál minden esetre jobbnak tartok, mert a' mennyire gyárrunk a' jelen rendszer szerint ezután is nyo-

matnék, másik oldalon terményink's természetvényinkre nyert szabad kivitel által gazdagulhatnánk — ha a' bejött pénzt az országban tartani tudnók — vagy itthon gyarapodásunk helyett el nem pazarlanók! — de practicus é ezen nézet? azt szinte kérdezte t. Kossuth ur, hanem a' felelettel adós elmaradt. Részemről ha választás adatnék a' mostani rendszer megtartása, vagy természetvényinkre nézve az egész világgal való szabad kereskedés között, tétovázás nélkül az utóbbit választanám, s nem törődném azzal, hogy abból némelyek gyárraink végpusztulását helytelenül következtetnék, mert nem kell soha felednünk azt, hogy fő alapban mezei gazda nemzet vagyunk s így a' mezőgazdaság igényli legfőbb figyelmünket, de egyébként is józan szemmel tekintve a' föld sem egyéb gyárnál s így az épen nem, vagy rosszul munkált föld egy álló, vagy fonakul kezelt gyár, mely a' tulajdonost tapasztalások után elbuktatja; e' felett az ország nem minden lakosa mezei gazda, sőt pénzbirtokosainak legnagyobb része nem földmivelő, minélfogva, ha kellő intézkedések és takarékos életmód által az uzsora megszüntetik, mit azonban csupa tiltó törvények eszközölni soha nem fognak, azok pénzeiket természetesen gyárakba ruházandják, s ez a' dolgok normalis állapotja.

Napjainkban már nem áll azon elv, hogy egész nemzeték szükséges arra, hogy egy nemzet gyárnokká lehessen, mert ez csak akkor volt, midőn még emberi kezek állíták elé a' kelméket, mi most a' gépek használatával megváltozott, melyek néhány okos kormányzó által igazgatatván hazánkban szintűgy működnek mint Angliában, tanusítják ezt napjainkban a' 22 percentet kamatozó lisztgyár, s több más, melyek Ausztria concurrentiája mellett is napról napra jobban kifejlének, s ha elvem nem állana, akkor hazánkban egy gyár sem lenne képes magát fentartani. — Mig tehát a' kormány nem nyilatkozik azon feltételek iránt, melyek alatt a' vámkat megszüntetni kívánja, addig derék vitakozásba fődözleges becsátkozni.

Még egy főpont van, melyet elhanyagolnunk semmi kérdésnél sem szabad, s ez országunk diplomatikai függetlensége, mely királyi eskü, assecutorium diploma, és több jeles törvény, 1790: 10d. 1825d. 27d. stb. által van biztosítva — regnum liberum, et nulli populo aut regno obnoxium, sed propriam habens consistentiam 'sat. E' helyzet biztosítására sokat tettek a' vámok, mert az ország szélén mindenki figyelmeztetve volt, akár akarta, akár nem, hogy új országba lépett át: ezt ezentul is fentartani honfi köteleességnek ismértem, minélfogva ha a' vám, mint jövedelemforrás eltöröltetik, még is szükséges egy csekély hábár csak nominalis és minden alkalmatlan kutatásokat kizáró vám fentartása, hogy minden, ki az örökös tartományokból magyarföldre lép, tudhassa meg s emlékeztessék, hogy ezektől különböző ország határit lépi által. A' nemzetiséget nem tartom veszélyeztetve a' vámszövetség által, mert a' külföldiek nagyszámu megtelepülése nem vámszövetségi kérdés s egy más uton szükség korlátozni, ellenben ha kereskedési öszszeköttetés egy nemzetet eredeti típusából kivételzetne, akkor az angol már nem lenne angol, hanem tudja isten, minő zagyalék. Valamint tehát a' vámi elszigeteltség nem nemzetiségi támasz, (mert ha így lenne mindnyájan beh jó magyarok lennének!) úgyzint a' vámi s kereskedési szabadságot sem tekinthetni nemzetiségrontó intézvénynek. P o l y d o r.

Turóczmegyei közgyűlés. Junius 8kán másodalispáni elnöklet alatt kezdődött évnegyedes gyűlésünk s minthogy szokás szerint törvényszékkel volt öszszekapcsolva, csak junius 20án végeztük. Érdekes tárgyak híjánában nem valánk, ámbár az olvasóra tán csak következők lehetnek valami érdekességgel: 1) az evangel. lelkészeknek m. é. octoberi gyűlésen szavazási jog adatván, ez iránt azon felvilágosítás, hogy minő gyakorlatban valának ezelőtt, felterjesztetni rendeltetik, minek következtében felirtunk, hogy az ev. lelkészek egy szinte törvényes vallás lelkészei levén, rájuk a' közelebb megállapított vallás egyenlőségi elvnel fogva is azon törvény, mely szerint a' katolikusok ezen jogát követelik, hasonlóan alkalmazhatónak találtatott. — 2) Egy intézvény kíséretében azon díjak jegyzéke, melyek némely beiktatásokért az illető hirlapi szerkesztőségek által követeltetnek, leérkezvén, az az érdeketekkel közöltetni határozatott.

3) A' g ö r ö g n e m e g y e s ü l t e k vallási ügyét tárgyzó rendeletet kedves tudomásul vettük, hanem ha ez törvényhozás utján történik, akkor még szívesebben halottuk volna: — miért is annak törvénybe iktatását szorgal-

mazásul, — 's ennek kieszközlésére országgyűlési követeknek ezuttal utasításul feljegyeztük. — 4) Mielőtt a katonai érdempénzzel vagy nyugdíjjal ellátott katonák elleni törvényszéki eljárást tárgyzó intézvényre valamit határoznánk, — a jegyzői hivatalnak erre netalán vonatkozható adatok felkeresése hagyatott meg 's a tárgyalás azon korra halasztatott. — 5) Apponyi gróf másod főkanzellárnak üdvözlő levél, egy szolgáló 's egy táblabíró (amannak atyja) kivételével, — egyhangulag megszavaztatott. — 6) Galli- cziába szolgáló utlevél-kiadást tiltó intézvény folytán felirunk, miszerint oda megyéinkből sem drótosok, sem koldusok, hanem rendes házaló kereskedők járván 's tetleg nagyobb mennyiségű árukat ott letéve levén, e' tek netből ezen rendelet minélelőbbi megszüntetése szerfölött kívánatos. Alig adatott postára ezen felírásunk, már is az utlevelek szabad kiadhatóságát megengedő újabb intézvény érkezett 's e' részbeni aggodalmunkat teljesen eloszlátá. — 7) Pest és Zala levele, — minthogy az azokban foglalt tárgyak iránt már ezelőtt határozatunk, tudomásul vétetettek 's a pesti csak annyira, mennyire a küldöttségnek Bécsben történt el nem fogadtatását illeti, nálunk viszhangra talált és sérelmül jegyeztetett föl. — 8) Abauj felszólítása folytán Korponay főhadnagy által kiadandó hadi földírási című munkára aláírók gyűjtése Sándor Károly főjegyzőre bízott, ki is szerencsés vala gyűlés lefolyta közben több aláírókat szerezni, sőt indítványára a megye is egy példányra írt alá. — 9) Szabolcs ismértes körlevele tudomásul vétetett. — 10) Árvamegye nézetiben, mely 64 itezés méről javasol, nem osztozunk, hanem megtartván az országzszerete divatozó 72 itezés méről, 's ezen itezés számhoz alkalmazólag a nagyobb's kisebb mértékeket ez alkalommal járásbeli tisztviselőinknek valamennyi megyéinkben létező 's közmérőül szolgáló mértékek megvizsgálását köteleességül tettük. 11) Pozsonym. egy hivatalos tudósító lap létesítését javasoló levele csak egy kettő által pártoltatván, tudomásul jegyeztetett föl. — 12) A' kath. segédlelkészeknek némelyek szavazási jogot kívánván adni ez indítvány hosszúság vitára nyújtott alkalmat, 's minthogy a többség azt ellenzé 's országgyűlési tárgyak közé tartozónak állítá, csak ez értelemben fogadtatott el.

13) Hirlapok utján köztudomásra jutván, hogy Justh Ferenc kir. táblai ülnök közelebb a hétsz. tábla bírójának nevezetett. L. P. thiró indítványára, azon érdemek méltánylásul, melyeket mint 1802 évtől kezdve 1832ig megyénkbeli tisztviselő 's három izbeni országgyűlési követ, a' közzé elmozdítása körül magának szerzett, üdvözlő levéllel határozatott meg tiszteltetni. — 14) Mindjárt a gyűlés első napján egy rutkai közbirtokos által tót nyelven a' tisztválasztás megtartása hozott szóba, ámbár ezen indítvány eleinte ugyan nagy helyesléssel látszott fogadtatni, de később némelyek javaslatára akép ment határozatba, hogy ha a' gyűlés lefolyta alatt főispánunktól ez iránt valami lelemi levél nem érkeznék, csak ez esetben kéressék meg annak megtartására: ahoz képest tehát mivel semmi ily levél nem érkezett, főispán ur ez érdemben újra meg fog kéretni. — 15) Magány-surlódások következtében rendes mérnökünk azon tekintetben, hogy nem nemes létére, általa zálogképen bírt jószágától adót nem fizet, még ezelőtti gyűlésnek feladatván, most pedig eziránt kellőleg kihallgatván kivált azon okból, hogy ő megyei szolgálalban tisztviselősködik, a' teher alól ez uttal felmentett. — 16) Pecsétünk köriratának magyarosításaért a' nagyobb díj ugyan elengedteték, hanem mégis valami fizetés követeltetik, mit a' felolvasott intézvényből határozottan ki nem vehetvén, ez ügyet az alispáni hivatalra bízunk. — 17) Nádor főhígnék, a' követek nem küldése miatt megelégtelést 's köszönetét nyilvánító levele szives tudomásul vétetett. 18) Széchenyi I. gr. az ez előtti hozzá intézett üdvözlő levelünkre szinte válaszolt 's minket közremunkálásra buzdítván, mi ennek, kivált akkor, ha mostoha fekvésű tájainkra is kiterjesztendi ő exczell. figyelmét, tehetségünkhöz képest megfelelni el nem mulasztjuk. — 19) A' turopolyaiak leveléből legalább hozzánk eddig mi sem jutott. — 20) Megyénkben ekkor a' farkasok és medvék kiirtása végett az előbbiekre ugyan 1 ft. 30 kr. az utóbbiakra nézve pedig 3 for. peng. lópénzi jutalom ki volt tűzve, de a' farkasok mind inkább szaporodván és különösen az adózók nyájaiban közelebb sok kárt okozván ezélszerűnek találtatott ezen jutalmat 5 's illetőleg 8 pengő ftra emelni. — 21) A' marhahas ára, noha fölemeltetése némelyek által kivált azon indokból indítványoztatott, hogy minden cikks ára magasul 's a' szarvasmarha ára mult gyűlés óta nem csökkent, sőt inkább valamivel emeltebb, csak a' régi 11 krnyi maradt, amaz okadás azzal, hogy a' mérszárosok nem folyamodnak, megczáfoltatván, az ürühús ára pedig auguszt 20ig 10-, azóta 9 krban állapított meg. Törvényszékünkön hála Istennek! csak egy büntető pör fordult elő 's valamint ebben, úgy más kisebb lopásokért befogott cigányok rövid uton szinte csak néhány hónap köz munkában töltendő fogságra itéltettek el.

E' napokban szomszéd Trencsény vármegyében megfordulván, mi különben jelen folytatás késtének egyedüli oka, közlésem elkésési kárpótlásul ide is pár sorral kiterjed. A' kirendelt törvényszéki bíróság ítélete alá eddig csak két pör terjesztett, mely az alperesek vád alóli fölmentetésükkel végeztetett; más 32 pör, melyek némelyikében 12. 16. ivnyi feleslegesek fordulnak elő, részint a' felperes ügyészek, részint az alperesek részéről még be nem fejeztetvék. A' bíróság tagjai bizonytalan időre haza mentek, csak akkor, midőn a' kir. biztos által összehívatnak, 's ennek szinte befejezett pörök átadatni jövendnek ítélethozásra össze. — A' híres trencsényi úgy nevezett tepliczi héviz-fürdő nagyon kezd hanyatlani, minek ugyan több okai vannak, de az is elősegíti a' hanyatlást, hogy a' tükörfürdő minden egyes használataért, mi az előtti nem vala, most szerfölött magas ár, úgy hiszem 15 's 18 pengő krnyi díjt minden személy fizetni köteles. Az arisztokrácia majd egészen eltűnt 's a' helyet a' sző igazi értelmében az emancipandusoknak egészen engedte át.

Q. Esztergom vmegye közgyűlése. Jun. 30 's következő napokon első alispáni elnöklet alatt tartott (főispánunk primás ó hercegsége egyházmegyéjében, jelesen Pozsony és Nagyszombatban hivataloskodván, m. helyettese pedig Biharban k. biztosi tisztét teljesítvén), melyből a' közérdekeket rövid sorozatban adjuk: 1) A' n. e. görög vallásai áttérési illető kir. intézvényt, miután illyesekkel kormányoztatunk a' törvények kereken tiltják, hoszsu vitatással ostromolták; az egyik rész ugyan A. M. m. alispán ily nyilatkozatát: ezen intézvényt, minthogy a' katolicusok vallási állapotjuk, jelesen az átmenetre nézve eddiglen mindenkor törvény által szabályoztatott, észrevétel nélkül hagyni nem lehet; hogy ezen intézkedés jövendőre is példálul ne szolgáljon, törvény által elhatározott vallásbeli ügyeinkben a' törvényes ut elmellőztetésére, e' miatt ezen intézvény az országgyűlési tárgyakkal foglalkozó választványhoz kitett észrevétellel lenne utasítandó; sokan azonban kivitták, hogy törvényellenesnek jelentetvén, a' nevezett választványhoz így bocsáttassék. 2) Apponyi gr. másod főkanzellár ó exjának üdv és szerencsésiratot határozatunk. 3) Zala megyének körlevele lön ezután discussioi tárgy 's főbb pontjaira előbbi határozataik mellett maradván a' kk. és rr. csak a' részek visszakapcsolatását 's az úgynevezett bihari sérelmet vitatták hevesebben. Fájdalommal érték, hogy a' részek 10 éves törvény ellenére sincsenek maiglan edes hazánkhoz csatolva 's ez iránt már írt is föl e' megye; azonban pusztá felajdulás és fölírásról orvoslást a' főnlévő akadályok miatt nem reményhethvén, e' tárgy orvoslását országgyűléstől várják. A' bihari sérelmet illetőleg nagy része az összegyűlt Karokrak a' zalai tudósítást sérelmesnek tartja, de akkor, midőn maga Bihar emel panaszt, mostan pedig erőlyes helyettesünk ott kir. biztosi vizsgálatát 's így a' bihari sérelmek orvoslását eszközölvén tudomásul vétetett, fenmaradván a' netalán jövendő eziránt emelendő vádak tárgyalhatása. 4) A' nm. helytartó tanács egy intézvényében oda utasították e' megye, hogy a' nyug. katonatiszteknek országgyűlési illetékeit vonatkozás esetére ne hajtsa be egyenesen a' megye, hanem a' követelt végrehajtás végett a' htanács 's ezáltal a' hadi kormányhoz tegyen jelentést; azonban végzésbe ment: hogy e' megye nem akar a' htanácsnak eziránt alkalmatlanokodni, hanem szükség esetében maga fog intézkedni. — 5) Mult közgyűlésünkben a' népnevelés tárgyában kibocsátott kir. intézvény jött szóba a' népnevelési választvány észrevételeivel, főleg pedig a' rendelvény csak a' küldöttség által pártolt azon pontja heves vitára nyújtott alkalmat, mely a' gyermekek iskoláztatásában makacs és hanyag szüléket pénzbeli büntetéssel rendel ezen köteleesség teljesítésre szoríttatni; ebben sokan céltalan, és zsarnoki erőszakot látván, a' rendelvény e' pontját akkor nem fogadhaták el, de a' népnevelési választvány csak azon esetre reménylvén erőködésünkül sükert, ha a' gyermekek rendszeren és okvetlenül látogatandják a' tanodákat, különben is ez egyéb mivel országokban, sőt több megyeinkben is divatozván, újra e' rendszer elfogadtatását sürgette: miután többen a' RR. közül öntapasztalásukon okulva állították, hogy a' szelid bánásmód és tanács nem elég e' baj orvoslására, értvén egyszersmind, hogy azért a' szegény embert nem fogják nyuzni, — csakugyan elfogadtatott: hogy valamely szüle makacsság, otromba hanyagság miatt gyermekét iskolába nem küldené, annyiszor a' mennyiszor az illető szolgabírák által 2 pengő garas-fizetésre itéltessék, mely bírság az iskolai alap gyarapítására lesz fordítandó. Ez alkalommal a' szegény gyermekek gyámoltására, iskolailag fölsereltesítésére nagys. Liptay Antal kanonok és praelatus ur nagylekű volt szá z ezüst forintot a' megyének ajánlani. 6) A' szomszédban nagyszámban tartózkodó és vasutnál munkálkodó olaszok ellen, nemcsak erkölctelen kicsapongásaik miatt, hanem azért is, mivel adózóinkat, kivált a' hegyi vidékekről ide vándorló tótjainkat kenyérkereséstől elűzik, a' h. tanácsnak

fölir e' megye, azon kérelemmel, miszerint az idegeneket haza utasítván (kivevén a' szükséges egyedeket) a' vasuti társaságot hazai erő-használásra szorítsa. 7) Jövő törvényszékeink ideje sept. 2ka, a' jelentés közgyűlésé pedig sept. 29ke. Sz. Péter- Pál előtti hetben már arattunk e' megyében; hála Istennek! a' termés jó, egyhamar nem volt a' gabna oly nehéz kalászu mint az idén, csak szalmája gyöngébb; hegyeinken pedig a' legjobb borral biztatnak vinczeléreink, ha ily melegen tart az időjárás.

Hajdu kerületi közgyűlés. Évnyegedes közgyűlésünk, mint mult alkalommal tudósításomban érintém, jun. 2án a' kerület bel állapotáról szóló elnöki jelentéssel nyitlatott meg, melyből örömmel tudók meg: hogy a' köz kormányzás és igazság-szolgáltatás kebelünkben hiányt nem szenvedett; kiemeltetett az erkölcsi, nevelési 's egészség állapot, egy szóval november 1ső napjától számítva egész majus 1jeig minden dolgaink mikénti állását tükrözé előnkbe a' jeles szerkezeti elnöki jelentés — mirül jövendő részletes tudósítást tenni a' tisztelt szerkesztőség engedelmével magamnak fentartom. *) — A' helytartó-tanácsi intézvények egyikében mivelünk is közöltetett az, hogy Apponyi György gróf ó exlja másod főkanzellárrá nevezetett, mit is tudomásul vevünk. Egy másik intézvény a' g.n.e. vallásuk áttérésének kormányilag történt szabályoztatását tudatja 's mi (hogy a' határozat szavaival éljek) ezen közvetlenül a' törvényhozás körébe tartozó, egyébiránt már meg hozott törvény szemelében, a' lelkiösméret szabadsága irányában kiadott's mostan csak ideiglenesnek tekintett, intézvényt tudomásul vettük 's annak következő országgyűlésen törvénybe ígatása eszközölését követeink részire utasításul előleg följegyeztük.

Kir. biztosi uton közöltetett velünk ó felségének azon feliratunkra, melyben a' mult országgyűlési mindkét tábla egyezése által hozott rendezési terv jóváhagyását kértük — azon k. válasza, mely szerint ó felsége kerületünk elrendezését fontos okok és körülmények miatt jövő országgyűlésig elhalasztani méltóztatott; mi, kik azon értelem 's véleményben soha sem valánk, hogy időközben felsőbb rendelkezéstől elváljunk, bár mennyire szívünkön fekszik is annak mielőbbi létre jövése, azon k. válaszon csak örülnék, mert birván atyáskodó fejedelmünk szentséges szavát erős reményünk van jövő hongyülésen megtörténendő rendezetésünkhöz és pedig mint ohajtók alkotványosan, törvényhozás utján; adná az ég, minélelőbb! — Ugyszinte általános tisztujtást kéro fölírásunkra érkezett engedély is királyi biztosilag közöltetett velünk 's ezek magok után vonák azon határozatunkat, miszerint a' n. m. kir. helytartó-tanácsot megkérendjünk, hogy hasonló felírásinkra ó felsége kiadandó választát egyenesen 's közvetlenül velünk közölni méltóztatassék, tisztujtásunkkal pedig mi történédk? lesz é belőle valami? majd jövő tudósításomban sngom meg a' figyelmes olvasóknak. — Egyébiránt én részemről míg a' coordinatio országá el nem jó, a' restauratiót is nyugodni hagyánám, mert egyáltalában meg nem tudok azzal barátokozni, hogy 60 vagy 62 ezer szabad népnek 60 vagy 62 képviselő valaszszon tisztviselőt, már pedig az nem történik jelenleg máskép. — Most a' megyei levelezéseken lenne a' sor, de azokról mit sem irhatok, Zalának nagy hírű levele, h o z z á n k m e g n e m k ü l d e t t ' s levélárunkat az nem diszesitendi, ugyszinte a' horvátügybeli pesti körlevél sem közöltetett velünk — mintha minket a z a l k o t v á n y o s k é r d é s e k n e m é r d e k e l n e k ! Hát nem vagyunk é mi alkotványos polgárai e' hazának? nem köteleességünk é nekünk szinte a' fölött ében örködni? — no — de e' részbeni fájdalomunk enyhítendi azon öntudat, hogy azért m is a' közös haza felvirágzása boldogítása 's alkotványos szellembeni haladása eszközölésén testvérileg működünk. —

Van még egy megemlítésre méltó 's ez az: hogy Dorogon a' hadnagyi hivatal megüresülve a' közönség a' helyt. tanácshoz kinevezés végett megállapított rendbe tett kijelölteit a' kerületi gyűlésre fölterjeszté; — fölterjeszté pedig azon hiedelemben, hogy ott azon változtatás nem történik; — de nem kis csudálkozásra a' kijelölés megváltoztatott 's változtatva küldetett fel a' helyt. tanácshoz kinevezés végett. Helyén volt vagy szükséges volt é pen most annak megváltoztatása, ezt feszegetni nem célom — de hogy nem a' legjobb modor azon közönség bizalmát a' kerület irányában megnyerni, az előtűnt tisztán áll. Egyébiránt mindent a' következés fog igazolni.

Dorogi. Erdélyi ügyek. Aranyos-székben Felvinczen jun. közepe táján ismét tűz ütött ki, mely ezuttal egy vendégfogadót, 's e' mellett egy házat a' város közepén estí 9 és 10 óra között hamvasztott el. A' szalmás vendégfogadó kívülről gyult meg, 's a' láng oly sebesen szaladott szét annak födelén, hogy a' megrémült vendéglőnek, ki csak pár hét

*) Szivesen elvárjuk annál inkább, mivel hajdu véreink viszonyait nem sok hazánkia isméri kellőleg. Szerk.

óta települt oda, alig volt ideje, hogy néhány butordarabot ragadhata ki a tűzből; ágyneműje, öltözetei, pénze stb. oda lettek. Ő, és nőjellekjelenlétet veszve fejökre kulcsolt kezekkel bolygának az utcán. A vendégfogadó talpazatig leégett, a pinczében pár hordó bor megmaradt. A gyermektelen vendégfogadás és neje — mond közlő — még ifjú emberek, sorsuk számandó ugyan, de vizsgálatuk lehet az, hogy életet kezdeniök még nem késő. De könyörületre méltó azon két öreg, kiknek vendéglő melletti házuk elhamvad. A férfi két hónaljmarkon roskadozó ósz, neje: az élet keserű viszontagsági betegségek miatt csontvázvá azott 's már sirparton álló öregaszony; van nekik egy férfui kort elért fíjok, de ez is Bazion gyógyvizéinél keresi egészségét. Látni ezen gyámoltalan öregeket, miként czípettetének ki kevés vagyonkájokkal 's mikép települtek le egy szűk istállóban, igazán kebelrendítő volt 's méltó a felebaráti legsietősb gyámolításra. —

Közlő az oltók, v. inkább nem oltók közt emlit egy kötelességéről megfedekezett egyedelt, ki állongva nézte a megremült népet 's egykedvűleg a' tüzet.

„Látja ön ama zsindeyes vendégfogadót épen az égő ház mellett, mellynek megmentésével olly sokan foglalkoznak; ennek hasznobérloje most nincs hon, neje közel áll kétségbeeséshez apró gyermeki közepett: néhány jó ember az utcára, és szekérszibe hurcolja vagyonát, mások a' kihordottak mellett őrtállanak és ezen ur még is úgy áll az utcán, mint Semiramis ökörszobra; pedig ő házi barátja a' hasznobérlojnek, szereti borát, asztalát 's társaságát 's most még is oda éghetne miatta barátjának neje gyermekestül 's ő nem nyujt mentő kezeket.“ E' felelet emlitése után közlő a' tűzi szerencsétlenség elkerülése végett jónak látán, ha a' Székelykövet és Létomot a k a s z t ó f á k k a l ültetnék be, mellyeket aztán minduntalan termékenyíténe. Hatalmas indítvány a' 19dik században 's mivel a' M. és J. két kort képvisel, azt hisszük, hogy ez indítvány a' középkor számára tétetett. Szegény székelyeknek ugyan megadták. Ugyan a' főnebb irt éjszakán Kövesden és Örményesen is égés volt. Vizaknán pedig Szebenhez közel mezővárosban június 15ke táján a' véletlenül támadt tüzelem 27 házat emészte föl 's csak a' lakosok 's a' fürdőben tartózkodó vidékiek erélyességének tulajdoníthatni, hogy az a' nélkül is nagy kár nem kétszerezetett.

Az erdélyi kormányzati tisztelbeli irnokok — a' kolozsvári hírlapok nyomán — mintegy 50 fáklya-kíséretben tisztelék meg éji zenével Lázár László gróf ő mlgát, az ország kancellárját június 26kán, mint László-ünnep előestéjén; június 20án pedig Székely Sándor unitarius püspök igttattott e' hivatalába teljes ünnepélyel.

A' kolozsvári Antalnap sokadalomban elvelt 102 db. ló, 229 tehén, 7 bivaly, 543 ökör, 375 borju, összesen 1256 db marha. A' jobb három-négy éves csikók 270—352, középszerű illy idejűek darabja 180—225; a' még gyengébb illy szerűek darabja pedig 70—115; a' két éves csikóké 145—295, egy évesek darabja 50—115, a' közönséges megállapodott lovak darabja 180—250, a' gyöngébbeké 80—5 ft. A' borjas tehének darabja: 60—135, a' meddőké 50—75, a' borjas bivalyoké 130—150ft. a' jó ökör párja 270—380, középszerűé 180—240, s ezek voltak legkeresettebbek; a' gyöngébbeké 90—230, a' három négy éves tinó párja 180—280, a' két éveseké 120—160, az egy éveseké 30—115 frton kelt.

Ő felsége Erdély kereskedését atyailag elősegítendő megengedni méltóztatott, hogy az ojtózi utvonal a' vesztelő intézettől egész a' moldvai határokig felépíttessék; az erre megkívántó költségek felét a' kir. kincstárból, felét pedig a' tartományi pénztárból rendelés fizetendőnek; a' vonal építése minél előbb meg fog kezdetni 's ekép a' köziedekedés az ország világos nyereségével Moldvának, Bakon át Jassyval, végre Foksánon keresztül Galacz 's a' Dunatorolatig a' legegyszerűbb 's rövidebb menetben fog létesíttetni, mi által a' kereskedés egyik legnagyobb hűzgapóttatuk.

Belső-Szolnok megye másodnap gyűlésén a' jegyzőkönyv hitelesítése után a' katonai kellekekről vitt számadást vizsgáló bizottság jelentése kerüle tárgyalás alá. A' hitessék sorába magukat felvétetni kívánók tárgyában működött küldöttség jelentése után egy ügyvéd a' felesketendő sorából bizonyos egyedelt kitöröltetni kívánt azon okból, mivel közkereset alatt van 's mint ilyen a' hitességre csak szennyet vonna, azonban a' szőlők nagy többsége kimondott ítélet előtt senkit vétkesnek tartatni nem kívánt. Ez uttal egy szőlő említvén, milly rendetlen kérdezősködések által tartják a' censurát, ezek jövőre kikerülésére választvány által kívánta a' fölteendő kérdéseket kidolgoztatni 's mint czédulákat kihúzatni a' vizsgálat alá vett által. Más szőlő a' censendusokra bizonyos qualificatiót kívánt fölállíttatni, 's csak az azzal bírót kívánta vizsgálat alá vétetni; így levén csak reménye, hogy a' lehetőségig akadályozva lesznek az ollyanszerű jégrevetéseket, minőknek ez éven is három perben jött nyomára a' derékszek. Illy qualificatio le-

hetne egész vagy legalább 6 iskola-végzés. És ennek elfogadását 's loganatosítását annyival is inkább teljesíthetőnek vélé, mivel már a' 1791: 33d. t. cz. is rendelkezett e' részben, melly törvény szoros megtartását a' megye is két ízbeni határozat által a' censorok szoros kötelességévé tette; a' többség ezt határozattá is emelte, kimondván; mikép a' ns megye rendei e' tárgyban 1845d. mart. 27ki gyűlésökben hozott határozatot, melly az 1791: 33d. t. czikkal ugyanaz, épségben akarják tartani. — A' dézsi vámos kicsepangásai ellen e' nap két panasz adatván be, ezek a' teljesítendő teljessége, 's a' törvény által megszabott bírságok felvétele végett az illető alispánnak adattak ki. — A' tűzkármentő társulat igazgatósága Közép-Szolnok és Szamosújvár leveleire tett véleményezésében azt kívánja, hogy közelebb országgyűlésen egy országos tűzkármentő intézet létesítése indítványozassék. A' már ismertes alsó-fejérmegyei levél pártolatott, jegyzőkönyvileg sérelemnek ismértetett el, 's törvény is fog sürgettetni telepedés és telepítés tárgyában. Cs. Keresztúrt a' Szamos és Ilosva vizek ostromától 2200 gyalog és 700 szekeres napszámmal fogják a' rendek megmenteni. A' felsőbb megerősítés alá tartozó tiszteken kívül minden altiszt- 's hivatalnokokra nézve jövő közzülés alkalmakor tisztujítás fog tartatni.

A' kolozsvári rendőrség új műszerkezetének szembeülnő jótékony eredményei tapasztaltatnak minden lépten, miként a' kolozsvári napló írja. Az életbe léptetett dolgozóház sok naplopótul tisztítá piacunk 's utcáinkat, koldusok nem ostromolják ajtáinkat, ha néha be is áll egy egy, elég neki politiat 's dologházat említeni, hogy elhordja magát. Nappal a' város nyiltabb helyein rendőrszolgák órküdnek a' rend és esend felett. Az utcák tisztasága számtalanszor meghaladja a' hajdanit. Vannak azonban e' tekintelben is kívánni valók, mi természetesen azt bizonyítja, hogy e' földön minden emberi intézet végtelenül tökéletesíthető. Az első szükségű cikkek minősége 's ára igényelne kissé nagyobb figyelmet. A' mészárosokkai viszony, mióta a' hus fontjának ára 12 kr, csak ürhető, de azok a' kenyérsütőknek átkozottulbánnak mind azokkal, kik más kemenczéből — de azért véres verítékjök után eszik kenyérokot; 's még ha megehetnék! de hányszor vesznek drága pénzen megehetlen valamit kenyéralakban! Vizsgaltják magukat — ha lehet és szabad — erdőntuli szomszédink, e' tekintelben is osztályos társaik vagyunk.

Krasznamegye rendei az Erd. H. szerint csakugyan öszszgyűltek jul. 1jén restauratióra, de nem restauráltak; a' rendek ugyan is e' tárgybéli törvényekre alapított határozataik és gyakorlatjuk, az elnök ellenben a' k. leirat értelmében akartak csak választani, és így lón, hogy mostani tiszteiket továbbra is megmarasztották hivatalaikban. — Marosszéknak jul. 1jén tartott közgyűlése érdekesebb tárgyát néhány főkörm. székű intézvény után Alsó-Fejérnek a' württembergiek bevándorlása iránti körlevele tevé; az ebben kifejtett elvekben Marosszék rendei is osztoznak. —

Aranyosszéknek június 25—26. és 27én évnegyedes közgyűlése volt. Aszály uralkodik a' kültermészetben — írja az E. H. — ez mutatkozott a' szék polgári életében is, mert első napon 57, másodikon csak 25 's a' harmadikon még kevesebben valának a' rendek öszszgyűlve, melly részvételenség bizonynyal sovány táplálékot nyujt az alkotványos életnek 's azt felvirágoztatni nem fogja. Ugy van! Legelőször olvastott egy a' selyembehozatalát és kivitelét tárgyzó kormányzati intézvény, mellyet, mind harminczadra tartozott, a' leopoldi kötlevel 13ik pontja nyomán a' rr. országgyűlési tárgyak közé sorolák. A' tárgyalás alá vett második kormányi rendeletnek tartalma volt: hogy a' thatóságok folyamodásait, mellyeket ő felségéhez a' kormányzati határozatának megváltoztatása iránt intéznek, mindig a' korm. szék útján terjeszszék föl. E' tárgyra vonatkozó első vélemény volt, hogy eddigelő is a' rendek jobbadán ez úton terjesztvén föl ő felségéhez folyamodásait, azt tudomásul vegyék; de ez ellen felhozott másrészlől, hogy a' szóban forgó megszorítás semmi törvényen nem alapulván, azt a' rendek elfogadni nem kötelesek: mert miután egyes személyeknek a' felséghez lehető folyamodása az 1752: 2ik törvény által illy módon korlátozva nincs, feltűnő volna, ha a' több egyes személyből alakult erkölcsi testületek folyamodásait tárgyában ennyi joggal se élhessenek. De főkép eltelt idők sajnos tapasztalatiból is tudhatni, mikép a' thatóságok folyamodásai nem mindig juttattak fel a' követelt uton a' felség elibe, miből eredett az országgyűlések tartásának is hosszús kimaradása 's habár a' rendek a' mostani kormányzati törvényes eljárásában legnagyobb bizalmokat helyezik, avagy csak az utóbbi fontos ok tekintetéből is e' rendszabályt kivétel és változás alá nem hozható elvül el nem fogadhatják. Ez utóbbi vélemény a' rendek egyhangulag méltányolván, ezen okokra alapított el nem fogadó határozatukat jegyzőkönyvileg jelentik ki. Ezen gyűlés hátralevő tárgyait közelebbi számunk adandja.

Brassóban az ottani német lap szerint nem igen kedvező remény mutatkozik az idei aratáshoz; a' buzavetés szalmára meglehető, de léhaszemű; a' málé némely helyütt jó, másutt szegény; ezért a' gabona ára közelebbről emelkedni kezdett. Gauthier műlovar, és testerőművész társulata jelenleg M. Váshelynek nyujt életet mutatványival. Őt héti ott mulatása alatt mint írják meglehető öszszeget lovagolt és tánczolt öszsze. Most már Kolosvár van a' sorban; Bosco és Gauthier egyszerre! Jaj zsebeinknek! kiált fel az Erd. Híradó 's méltán!

Az Iparműkiállítás sorsjáték.

Iparköri vállalkozóink, gyárnokok, mesteremberek 's egyéb művesek, mint reméljük 's több már beérkezett jelentkezésből tudjuk, idei iparműkiállításunkon olly tükrözésé adandják hazai műiparunknak, melly a' nemzet fogalmát országunk iparos képességei fejlődéséről örvedetes, sőt büszkítő öntudat fokára emelendi. Ezt eszközölhetni: törekvésünk most 's örömrünk lesz majd. Azonban, őszintén meg kell vallanunk, hogy kiállításunk nagyobb szerűsége iránti reményink aggodalommal is bántanak iparosaink tekintetében. Műiparunkra elszegényült országunk tetemesb tőkék örökségét vagy csak előlegező segedelmeit sem juttathatá, sőt inkább anyagi jólléte fejlődését nagy részt a' műipartól, mint egyik hathatós tényezőtől az ország maga várja; némely állapotaink rendezelensége továbbá akadály volt, a' miért műiparunk külföldön sem nyerhete nagyobb segély-kölcsönöket; az idő végre, melly a' kitaró szorgalmat nagy eredmények sikerével áldja meg, még sokkal rövidebb iparközi kezdeményink általánosabb megindulása óta, semhogy amaz áldásból a' gazdagság ezreit meg ezreit nyerhete volna iparosztályunk. Ez a' most előszámlált körülmények következtében, bár a' legtöbbnyire külföldön gyarapított vagy egyenesen onnan hozott mértékben, képességekben és munkás törekvésekben gazdag, az anyagiakban mégis szegény 's erőtlen jobbadán. És pedig annyira, miszerint ha félünk kell, hogy sok gyáraink és műhelyeink munkássága ez uttal is képviseletlen marad kiállításunkon: ez aggodalmunk épen e' szegénységen alapszik, melly műveseinket valóban megakadályozhatja, hogy saját hírhedőségért 's országos iparművészetük becsületére valamit kiállithassanak.

Az iparműkiállítás ugyanis országos ünnepe levén az iparosságnak, ki vehetné rosz néven, ha az iparos olly készíttvénnyel hajló benne részt venni csak, melly kedvező mutatója legyen műértelme, ügyessége 's műképességeinek, holott egyébiránt a' kiállításnak egyik rendeltetése: úgy tükröztetni elő a' munkásságot, mint az a' mindennapi forgalmat szolgálja. De legtöbb iparágnál költségbe 's időbe kerül a' jelentékes készíttvény, mire kezdő gyárainknak, szegényebb műhelyeinknek vagy épen nincs, vagy csak ugy van tehetség- és képességök, ha a' kenyéradó mindennapi munkát félbenhagyják. Ez már áldozat, melly az által, hogy a' kiállított készíttvény hosszúsas időig levén kihelyezve, a' rá tett kiadásokat sokára fordíthatja meg, még tetemesbül, az által pedig, mert a' készíttvény nem piaci cikkekely 's értéke tán magash, 's így el sem adható, könnyen romlasztóvá lesz. Illy áldozatokat csak a' kifejtett, magasra emelkedett 's gazdagodott ipartól várhatni, a' miénktől remélni méltatlanság 's körülményink nem ismerésének tanúsága volna. Azért igazgató választványunk elhatározá a' hazafiai indulatu közönség olly gyámolítását igénybe venni, melly legalább egy két iparvállalkozóra nézve a' kiállítási áldozatot enyhítse, vagy épen kiegyenlítsé. Mint 1843ban a' 2dik országos iparműkiállítás alkalmakor, mint tavaly a' védegytel által kelesztett munkásság újabb készíttvényei kitételénél: úgy most is iparműkiállítási sorsjátékot rendezett, mellyben részvtre hazafiai bizodalommal hja meg ezennel a' tisztelt közönséget.

E' sorsjáték a' szerint, mint a' sorsjegyek nagyobb kisebb kelendőségével tetemesb vagy csekélyebb leszen az alkalmazható pénzérő, több vagy kevesebb nyereményvel, nagyobb vagy kisebb értékkel fog kinálkozni. Szándékonék igazgató választványunk legalább 554 nyereményben 20,000 p. ltra emelni a' kijátszandó értéket, következő felosztással:

Az 1ső nyeremény értéke leend pengőben 4000 ft. 2dik 2000 ft, 3dik 1000 ft, 4dik ismét 1000 ft, 5dik 800 ft, 6dik 500 ft, 7dik 400 ft, 8dik 300 ft, 9dik 200 ft. Ezennel lenne 5 nyeremény: 100 fto — 500 ft. 10 nyer. 50 ft. — 500 ft. 50 nyer. 40 frtos — 2000 ft. 200 nyer. 20 frtos — 4000 ft. 280 nyer. 10 frtos — 2800 ft. és így 554 nyeremény: 20,000 pftnyi öszszes értékkel. A' sorsjáték e' szerint az értéktelen apróságokat számüzendi köréből 's minden, ki tudniillik szerencsétjét kedvező mosolyt nyerend, betéltét 10szeres értékben veendi vissza legalább. Mint monddók azonban, a' sorsjáték illy gazdagsága csak akkor leend lehetséges, ha a' sorsjegyek megvételében a' tisztelt közönség élénk és valóban gyámoló részvtet tanusítand iparügünk 's ennek vállalkozói iránt. Ha kevésb jegy adathatik

el, mint mennyi a főlebb kitűzött értékű nyeremények megvásárlását megengedi, a szerencsejáték is korlátozottabb mezőre fog szorítottatni.

Mind a mellett, hogy egy részről iparosainknak is lehetőség adassék kitűzőbb s mindennapi forgalom által igénybe nem vett készítményekkel tanúsíthatni képességeiket, hogy más részről a tisztelt közönség is minden esetre biztosíttassék egy két jelentésközös nyereményről: igazgató választványunk oda utasítá alulirt bizottságot, hogy a 4000 flos, mind két 1000 flos, s 800 forintos nyereményt előleget megrendelés útján szereztesse meg. E meghagyás következtében alulirt bizottság legjelesb iparüzőinkkel volt szerencsés alkura lépni az illető nyeremények kiállítására iránt: a) az 150 4000 pftos nyeremény álland egy tökélyesen kikészített hölgyi alvászobából, annak minden butorkellékeit, ágyi készületeit, toilette-asztali szükségít, világítási szereit ide számítva. A butorok s ágymenyezet kelméje a legnehezebb lampos selyemszövet leszen Valero Antal ur nagyszerű s országosan ismert selyemgyárából. Az asztalos munkát mahagoni fából, képfaragó diszmunakával ifj. Szabó József, budai asztalosmester már is dicséretesen elhírhedt műhelye állítandja ki. A kárpitos munkát Wiener Jakab, pesti kárpitos, 1843ki iparműkiállításunk egyik koszorusa készítendő el. A világítószereket Morgenthaler János, ezüst emlékpénzzel jutalmazott bádogosunk adandja. Tükröt Benkert Antal üveges mesterünk ígért stb. stb. — b) Az egyik 1000 flos nyeremény egy „fegyvertár“ leszen mellynek egyes fegyverdarabjait Pesten Kierner József, Nagyszombatban Berger Antal, Győrött Müller fegyverművesek készítik. c) A másik 1000 flos nyereményt, egy dohányszőtermet, Pozsonyban Überpacher asztalos és Förster kárpitos állítandják elő. d) Az utolsó megrendelt nyeremény „thee-készület“ leszen, mellynek porcellánját herendi Fischer Móríc gyára égeti, szövetkészületét pedig győri Wiethner Patricz mütakács fogja szolgáltatni. A többi nyeremény az iparműkiállítási cikkekkel fog választatni. Megvagyunk győződve, hogy az iparos firmák, miket szerencsénk volt megnevezni, elég biztosítékot fognak nyújtani arról, hogy a sorsjáték nyereményei a kiállítás tökélyére nézve semmi kívánivalót nem nagyandnak föl, valamint megvagyunk győződve arról is, hogy már csak az előre megrendelt nyeremények értéke is elegendő tanúságul szolgálhat arra, miképen a tisztelt közönségnek hön ohajtott élenkebb pártolását a lehetségig törekvünk meghálálni.

Sorsjegyeink ára 1 pft., — s Pesten alulirt jegyzőnél (ujvilág-utca, Illkey-házban) már is kaphatók. — Azt, hogy itt helyben s a vidéken, kiknél fognak még árultatni, legközelebb fogjuk hirdetni. — Az iparműkiállítási bizottság rendelteléből, jun. 29én 1846. C s a n á d y, jegyző.

A pesti műgyesület részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint az idei műkiállítás vasárnap f. évi július 12ik napján fog kinyitattatni; tisztelettel felszólítatnak tehát ezen egyesület t. cz. részvényesei, hogy ingyen belépti jegyeiket boldogult Klausz A. L. tüköraktárában, a városi színház-épületben, az idei részvény elomutatása mellett kezeikhez venni méltóztassanak, minthogy a műkiállításai bemenet csak ezen belépti jegyek elomutatása mellett engedtetetik meg. Azon t. cz. részvényesek pedig, kik folyó évre járó részvénydíjakat még le nem tették, azoknak minél előbbi letételére ezuttal ismét megkéretnek; mert az egyesület csak így tudhatja meg, mennyi somma pénzt fordíthat az idei sorshuzáshoz szükséges képek vásárlására. A július 7dikén berekesztett bécsi műkiállításból érkezendő, és már bejelentett művek számára a szükséges hely fenhagyatott. Közi Ritter Sándor egyesületi titkár.

Második felszólítás. a magyar orvosok és természetvizsgálók Kassá-Eperjesen tartandó VII. nagygyűlés érdekeiben. Folyó évi május hó 9kén tett első felszólításunk következtében van szerencsénk a két testvérhoni orvosokat, természetvizsgálókat s tankedvelőket ezen VII. nagygyűlésre figyelmeztetni. E két városnak, s illető megyének minden tekintetben nevezetes környéke, az első felszólításunkban kiemelt fénypontjain kívül természettudományilag is olly gazdag, hogy számos természetan-kedvelőnek megjelenését méltán igényelheti. — Kezdődik e gyűlés Kassán, augusztus hó 6, 7. és 8án a tagok szokott beírásával. — Az augusztus hó 9ikére kitűzött megnyitó ülés szakokra felosztatva augusztus 11kén szaküléseket tartand. — Augusztus 11kén kirándulás Aranyidkára, az arany foncsolás megzemlézésére, onnét Rudnoknak a híres jászai apátságba délre, estve Szepsinek vissza Kassára. — 12kén szakülések, közülés s rövid ebéd után, éjszakára a két megye határán levő ranki fürdőbe (második kirándulás). — 13án a társulat e napot a világhírű vörösvágási opálbányákban töltendi, éjszakára pedig Eperjesre menend. — 14én a munkálatok a közülésben és szakülésekben folytatattak. — 15én szakülések s délután (harmadik kirándulás) a várossal határos

sóvári sóbányákba. — 16kán közülés, szakülések s (negyedik kirándulás) a czemétei s magyariszlai fürdőbe. — 17én berekesztő közülés, mellyből választványok küldetnek ki a bártfai és lipóci fürdőbe s az oruzsini barlangba. — Melly kirándulásokról a választványok jelentéseiket a VIII. nagygyűlésnek 1847ben adandják be. Miknek előterjesztéséből látható, hogy a 8 napra kiterjesztett gyűlés ideje, a teendők különféleségéhez és sokaságához képest inkább elégtelen, mint felesleges. — Az évről évre e gyűlések iránt növekedő részvét, különösen pedig e nagygyűlés teendőinek érdekessége minél több tag urnak — kik tapasztalásai eredvényeit előadni kívánnák — történetendő megjelenését valószínűvé tevén a kellő rend fentartása végett, mind azon t. cz. urak, kik ismereteikkel e nagygyűlést gazdagítani kívánják, illőleg megkerestetnek, mikép szándéukat a beírásnál nyilvánítván, értekezéseiket tisztán leírva, az előadás után a titkoknoknak átadni sziveskedjenek, hogy azok a társulat évkönyveibe kinyomathassanak.

Örömmel jelentjük egyszersmind, hogy a vendégek illő fogadására mind a két sz. kir. városban minden előkészület megtétezt, — minek következtében: a részt venni kívánó t. cz. urak, megjelenési szándékukat két héttel előbb a titkoknokok egyikkel bérmentes levélben közölni siessenek, megjegyezvén egyszersmind azt, vajjon mind a két, vagy csak egyik városban akarnak e megjelenni.

Könyvebb utazhatás végett, a fővonalon Pestről Kassáig — az előfogatok iránt minden állomáson rendelkez tetettek; figyelmeztetjük azonkívül t. cz. vendégeinket a királyi-, melly mindennap egy, s a pest-eperjesi gyorskocsi-intézetre, melly aug. 5től fogva naponkint két, hat személyre való kocsit küldend Pestről Kassáig. — K. Eperjesen, jul. 1jén 1846. P u l s z k y Ferencz, mint alelnök. Dr. S á r o s y József, mint titkoknok.

Egy nemzeti szoborcarnok alapítása ügyében. *) Kevéssel ezelőtt egy ifju, eddig nem ismert hazai szobrász tehetség, lön a tisztelt közönség előtt bemutatva, s pedig nem pusztá ajánlás útján, hanem olly uton, melly legbiztosabban vezethet célhoz: be lön mutatva művében és műve által. E mű egy Madonnán mellszobrával a fiatal készítője, a művészet istennőjének egyik ihletes imádója, gyulafejevári születésű Czélkúti R u d o l f. —

E Madonnát csakhamar megszerző számos hazai érzelmei kézfogása a nemzeti Muzeum számára, melly is annak f. évi május 2ka óta már átadva van; s ime újabb művel lépett azóta fel Czélkúti Rudolf. Juno négy lányi szoborképe ez, mint az előbbi, carrarai márványból faragva, melly gróf Gyulai Lajos ur megrendelése következtében készült s annak Hunyadmegyei marosnémeti gyűjteményét díszítendi. S az újabb mű, a tulajdonos gróf ur kívánatára, Pesten egy időre felállítatván, újabb fényes tanúságát adá annak: hogy az ifju szobrász nemcsak ügyessége- de művészi ihlettségénél fogva is magasztos jövőt remélhet a hazai szobrászat még eddig virágtalan mezeyén.

Mi természetesen olly körülmények közt, mint a hazafi-kebelnek a művészet szellemétől szentesített azon o-haja: vajha olly tehetséget illőn foglalkodtatnánk, gyümölcsöt tethetnénk nemzetünk disze emelésére! Valóban, olly tehetséget tétlenül hagyni nemzeti veszteség volna, a hazafi-művész meleg érzelmeit pártolás híjánában a külföld esábjainak engedni martalékul, nemzeti bün lenne. A hazai művésztelére kell fordítani a művész szellemét; de egyszersmind a hazának megtartani a művész szívét, érzelmet; csak így lesz művészete hazánknak, csak így lesznek valódi hazaművészeink! Lángeszt teremteni nincs ember- nincs milliók hatalmában; de ha Isten kegyességéből olly lángeszt miénknak vallhatunk, öleljük keblünkre őt s ápoljuk, bármí csekély, de őszinte részvétünk-, rokonérzelmeinkből folyó segélyünkkel. A fény, a dicsőség, melly majdan környezendi őt, viszaragogy s elárad egész országa népére. S ez az, mire ollynagy szükségünk van, hogy fölléphessünk a művész-nemzetek sorában.

Hol volna pedig méltóbb tárgy — méltóbb a nemzet rokonérzelmei fellángoltatására, méltóbb a hazafi művész ihlete lelkesítésére, mint a nemzet nagyszerű multjában nagyszerűen működött dicsők jellemzése? Olly történetileg kiüint egyedek, kik iránt tisztelettel buzdul a magyar korona birodalmának minden tagja, kétségkívül általános lelkesülést gerjeszhetnek, valamint tetteik hű rajza, ugy köbül előteremtett emlékszobráik által.

Illy meggyőződés szállta meg lelkünket, midőn a nemzet nagy fiainak emlékszobrokban dicsőítése- és örökítésére egy nemzeti szoborcarnokot a magyar Muzeumban megalapítani célszerűnek s hazánk diszére valóndónak hittük s e célra egy magyar szoborműgyelet-alakítást indítványoztunk. S ugyane meggyőződéssel lépünk

*) Minden hazafinak figyelmes átolvasás végett ajánljuk e cikket. Szerk.

fel most hazánkfiak előtt, pártolást és segélyezést kérve e terv létesítésére.

Szerényen emeljük fel szózatunkat, de egyszersmind azon bizalommal, hogy e szózat nem fog sziklakeblekre ütődni, honnan eredvénytelenül kellene viszapattannia. Sőt azon buzditó válaszokat véve tekintetbe, mellyekkel egyik társunk H o j c s y S á n d o r e tárgy kérdéseire, Nógrád, Zólyom, Bars, Hont és Esztergom megyékben lön megörvendezetve, azt hiszszük, hogy Magyarhon minden törvényhatóságiban nyilatkozandik értelem a nemzeti Muzeum illy feldíszítése tárgyában.

S hamár az eszme maga lelkes viszhangra talált, ha a nemzeti dicsőség és hazai művészet általános érdeke sebesebb lüktetést idéz elő a buzgóbbak ereiben: nem kell e részvét iránti reményünknek legmagasb fokra emelkednie, nyilatkozatván: hogy a szoborcarnok népesítését ama legnagyobb magyarnak, H u n y a d y J á n o s n a k szobrával ohajjuk megkezdeni? — Az időszakot, mellyből nagy férfiakat kiemelni szándékozunk, egyelőre 1650ig terjedőnek terveztük, s ily Hunyadyhoz méltó társakul csatlakozhatnának később D o b ó I s t v á n, Z r i n y i M i k l ó s, J a n u s P a n n o n i u s vagy más, kit — szem előtt tartva nem pusztán a harci, de a tudományos szellemnek is érdemeit — évek folytán a közvélemény hozzájárultával a művész tehetségének célszerű foglalkodtatása ajánlatossá tenne. — Illy örökhírű férfiak megdícsőítését tüzven ki célunkul, nem hihetnénk lelket e honban, nem nyílt ész s ép vért a nemzetben: ha nem találkoznának számosan, kik áldozati készséggel ez ügyet gyámolítani törekedjenek.

Igen; rázzuk valahára le e csupa anyagiság bilincseit; mutassuk meg, hogy nemcsak kivételesen egyszor-mászsor, de elyből tudunk szellemiek lenni mindannyiszor, valamikor azt a haza s vérének feldicsőítése kívánja. s ne feledjük, hogy egyedül sem harci erő, sem kereskedés és ipar, sem tudomány nemzetet valódián nagygyá nem lön soha, hanem mind e tényezők művészzel karöltve. S valamint mi mostan buzgalmunkat kövekbe varázsoljuk át, hogy legyenek tanúi a nagyszerű multnak: ugy viszont ezen alakokká idomított kövek a jelenkor közlékületét ábrázolandják az utódok előtt s mintha lángézelmeinket nyelvül kölesönöznök oda nekik, hangosan szólandnak a késő jövőben is: „Neked, oh haza, elsülyedned nem szabad!“ — S a mi lelkünkben is e szózat harsog jelenen s a legszen- tebb reményimájával fordulunk hozzád oh hon: „Történeted nagyszerű jelenetek sora: gyakran küzdének életedben a szabadság örömeivel a veszéyek fájdalmái; de még nem oltá ki hajdani tüzedet a gyávaság álompóra; te felújulandasz, reád kell derülni hajnalodnak!“

De a pusztá lelkesedés nem vezet célra olly ügyekben, — s vállalatunk, megvalljuk, nem csekély feladatu, mert egy-egy életnagyságu, carrarai márványból vésett szobor ára minden költséggel együtt 600 d a r a b a r a n y; anyagi erőnek kell tehát a szellem lelkeségét gyámolítania; s e tekintetben bizalommal szólítjuk fel a magyar korona birodalmának minden, rokonérzelmei flait. Hogy mindazáltal lassák, mennyiben érdemeljük az igényelt pártfogást, szükségesnek tartjuk a következőket egész nyíltsággal előterjeszteni:

1ör. A magyar szobor-műgyelet — nem kívántatván az ügykezelésre számos tagból álló nagy testület — egyelőre alakultnak nyilatkozattatá magát. — 2szor. Az egylet a nemzeti szoborcarnokot egyelőre Czélkúti Rudolf műveivel akarja megatapítani, ki nem zárván jövőre egyéb kitűnő hazai szobrász tehetségek közremunkálását. — 3or. Legcélszerűbbnek találtatott nem r e s z v é n y e k, hanem a l á i r á s o k útján beszerezni a szükséges összegeket. — 4er. Aláírás öt évre történik, évenkinti egy vagy legfőlebb két pengő forintal; ha ki azonban egyszerre akarná letenni 5 vagy 10 pfjtát, az szives köszönettel fog vétetni. Tíz pengő forintnál nagyobb adakozások hazafiai hálával üdvözöltetnek. — 5ör. Az öt évre történt aláírás becsület- és hazafiságon alapuló valósgos kötelezvénynek tekintetik s az ajánlott összeg törvény útjáni megvehetésére is felhatalmaz. — 6or. Müködésit az egylet több főrangu s hivatalu pártfogó gyámolítása alá helyzendi. — 7er. Előleg is bocsát ki aláírás ivatek a szoborműgyelet, főkép Budapest; törvényhatóságokhoz azonban csak ha az illető pártfogó aláírásával is ellátva lesznek, intézendí azokat. — 8or. A begyüldendő pénzek lehető legbiztosb kezelése tekintetéből gondoskodni fog az egylet, hogy azok országos hiteles helyre letétezhessenek. — 9er. Minden gyűjtés és kiadás fölött a magyar hírlapok fognak ellenörködni, s mindenről részletes tudósítást adandunk. — 10er. Az egylet köszönettel veszi gyűjtésre ajánkozását olly tisztelt hazafinak is, kihez személyes ismeretlenség miatt, ivet küldeni elmulasztana. — 11er. Az egész ügyet az egylet a nyilvánosság terére állítja, s általában figyelmet fordít a vélemények nyilatkozatára. — 12er. A begyüldendő pénzmennyiséghez képest a kijelölt öt

évi folyam alatt egy vagy két szobor, vagy összesen négy fog megrendelteni.

Ezek előterjesztése után megvállja az egylet azon aggodalmát, hogy a mezőn, mellyre lépett, talán ellenkezéssel is fog találkozhatni. Lehetnek olyak, kik, miután mindenféle czélok előmozdításához többnyire ugyanazon adakozók járulnak, ezen újabb egylet ellen nyilatkoznak. Mások pedig talán azt vetik majd szemünkre: hogy sokféle ágazunk 's egyik ültetvényünk a másikkal szja ki nedvét. 'S ebben rejlik is némi igazság. De tekintsenek körül e hazában, 's nézzék mindazokat, mik már eddig közadatok lángzatán létesültek 's vallják meg: nem dagasztja e a legszentebb öröm hazafikebleiket? inkább szeretnék e ama száz fillért v. forintot erszényeikben, mint szemlélni az alkotott művek büszke sorát, gyönyörködni a közös erővel teremtett új virulat körül? 'S vajjon nem önként lebben e elajkáról e felkiáltás: „Áldoztunk a legdicsőbbre, honért a hon oltárát! Mert Magyarországnak élni kell hírből, díszben, tudomány-és szépművészetben!” — Ah, de annyi hijány bántja még a hon teljes díszét. Olyan e haza élete, mint századok óta elásott kard: — volna éle, de csorbát ki kell csiszolni, — lényit villogna szerte, de a rozsdafoltokat ki kell csiszolni. Az eddigi adakozványok tapasztalt sükere új bizalommal tölti el a kebleket, 's készíti újabb gyönyört élvezni a leendő fejlemények virányin. Így nemcsak erejét vesztí az első ellenvetés, sőt minden igaz honfi velünk együtt így szól: „Fel, te szendergő lángész, bárhol tartózkodjál, fel munkára, cselekvőségre. Nem szabad elkeseredned, nem szabad homályba temelkedni! Az ország fia vagy 's az ország hű anyjával ápoland!” —

Sulyosabbnak látszik az elárgást illető szemrehányás. De itt az vigasztal minket: hogy minden czélnak külön utja van, de végre is minden egyes czél ama nagy czél, a haza közfelvirágzását munkálja. Több élőfát is kell egyszerre öntözni, hogy teljes virulással érlelje a kert, 's nyelje árnyápolja a kertbe serlegelt ezeket.

Igy újra nekibátorodván az egylet, a szép czél elérésére csüggedetlenül kíván izgatni, azon szép reményben: hogy Magyarország ismét felküzdeni magát Európa díszlépcsőzetén. De erre egy lépést sem szabad elmulasztani; tetterőben nyilatkozik a szilárd akarat. 'S ily érzettel tiszteli az egylet az ország lelkes egyedeit 's bátorodik az ügyet részvétőkbe ajánlani. Budapesten, július 1-ő napján 1846. Döbrentei Gábor m. k. elnök. Frankenburg Adolf m. k. Hócsy Sándor m. k. Ney Ferencz szobormű-egyleti titkár.

Adakozások. (9dik jelentés). A Reguly-társulat pénztárába 1846ki martius 12dikétől július 6káig következő részlegek folytak be: a) Részvénység 1845re: Csanády Ferencz, Eckstein Fridrik, Jankó Mihály, Schedel Ferencz egyenként 2 ft; 1846ra: Antal Mihály, Nádosy István egyenként 4 ft; Csanády Ferencz, Eckstein Fridrik, Gombos Bertalan, Szerelmei Miklós, Hauk Károly, Szabó János, Kálóczy Károly, Marton József, Fogarassy János, Lukács Móricz, Jeszenszky Ignác, Mühr Antal, Kiss Károly, Bartakovics August, Szabó Lajos, Jeszenszky Lajos, Palásthy Victor, Kóczány Ferencz egyenként 2 ft. — b) Adakozók: Névtelen (Eggenberger és fia által) 8 ft; Okolicsányi Victor 4 ft; Szlemenics Pál 2 ft 50 kr; Szirmay Sándor, Ferenczy János, Zák József egyenként 2 ft; Forberger, Sponer Tivadar, Bede Antal, Fehér József, Körmendy Kamill, Körmendy Lajos, gr. Batthyány László, Bánhid, Jakabfy Miklós, Rónay János, Dobsa Ferdinand egyenként 1 ft; Purgli János, Urbanics Mihály, Pók Imre, Major János egyenként 40 kr; Bánn Kristóf 30 kr; Bodor Károly, Jeszenszky Lajos, Trajtler János, Tóth Miklós, E., Sagady, Veszelinovics, Horsch Ignác, Zsolnay, Seydl János, Major, Hiffner, Névtelen, Király Károly, Petromány községe, Alváry Márk János József, Bárdossy István, Szabó László, N., Dániel Antal, Méhes József, Pozsonyi Ferencz, Baross Sándor, Lonovics Károly, Dedinszky István, Kóvér Tivadar, Návoy Mihály, Latzay János, Tarnay János, Meskó János egyenként 20 kr; Jeszenszky János 16 kr; Szabó György 11 kr; vári Szabó István, Fűrész Samu, Gábor Lajos, Kozár Péter, Rauh Károly, Farkas Imre, Voigt János, Soltész, Nagy János, Pakh Lajos, Schlichta József, Kovács Marelzi, Csörge Lajos, Kasztenszky Adolf, Czentner Károly, N., Fésűs Danno, Vasváry Jenő, Hervey egyenként 10 kr. — Együtt: 100 ft 47 kr. pengő. — Eddigi összes bevétel: 1136 ft 16 kr pengőben. A n t a l Mihály s. k. társ. pénztárnok.

Budapesti napló. (Júl. 12kén.) Pest a kényelem és öröm, vagy fesz és szomorúság színhelye, a mint veszünk; előbbi tekintetben utczáink alagát kell megdicsérnünk, melly az idén különös erélyvel készített, 's mult évekhez alig számíthatni több kikövezett utczát mint az idén; az újburkonyt öltött térek közül leginkább megemlítendők a németszínház előtt rózsá-, sebestyén-, egyetemi tér, az ország ut, váci ut, kerpesi ut, melly utóbbi sétánnyal is díszített; külvárosokban több utca helyezettett tőrhető állapotba, 's még ez esztendő folytán követték ki a mészáros utca is, mellynek terveköltsége 26,680 forint pengőben.

Másik kényelmi szer a sok vigalom, mit még akarva sem kerülhetünk ki, mert a zenészzaj elállja utunkat, 's fellármazza lakosainkat: (ámbar ezen örömjelenetek ellen már panaszkodtunk is) — aztán vendéglő 's mulatóhely egyik a másik után emelkedik 's mi legnagyobb csuda mégis, e jó sógorok közt oly ritkán hallani bukásról. Azonban másik oldalát tekintve felvett eszménkek szomorubb jeleneteket alig láthatni másutt mint itt: minap néhány rendőr hajtó vadászatot tartott a rákosi homokon 's rövid időn egy szép sort, akarók mondani sajnálandó sorát azon embertársaknak, kik henyéles mellett vágnak a köztársaság javaiban részesülni, mint egy 50 személyt kísért a városi hatóság fegyelme alá. Szomorú állapot, hogy ennyi lézengőt nem térítheti könnyen jó utra. — A pestvárosi polgárhadnak városigéiben tartott szemléje alkalmakor a lakomakészítéssel foglalkozó szakácsné megsült, e szerencsétlennek számos étű szokoyái felfolbanván, mielőtt ellehetett oltani a tüzet, teste nagyobb része megégett; most orvosi ápolás alatt van, de életéhez kevés a remény. — Mult héten egy vidéki iparlovag látogatott meg két fővárosi fiatal ügyvédet, kik épen váltófoglalkozásban gyakorlák magokat, a váltószelvényeket próbául egyik rendelőnyezé másikkal elfogadá, miszerint összehasonlításból jobban kitűnik egybenmában elkövetett hibájok; a vendég e tannak egy darabig figyelmes hallgatója szemlélté volt, egyszerre azonban pár váltópéldányt eliskasztva eltűnt, nyakába vette Pestvárosát 's üzlethez fogott, közvetlen czélja levén néhány száz forintoz jutni. Csak a váltó forgatása nem sikerült, 's ez a nagy bökkenő, mert a hitel len barát a váltókat épen hű barátok közt kezd árulni, kik hamar megmutaták neki: mit tesz földieji bizalmával vizsgálni. Egyébránt ez esemény tanúsítja, hogy a váltóüzletet még tanulni is ovason kell. — Jövő farsangon akár egy topot se keringjünk, buzgó táncmestereink oly bőven ellátnak magyar táncokkal. Legújabbban Lakatos Sándor „S o r n a g y a r ” új társas táncot szerzett, zenéjét Ellenbogen Adolf nemz. színházunk zenekartagja írta. A zeneműjövédelmé jótékony czélra van szánva. — Veszter Sándor táncos társaságával szíves fogadtatásban részesült színpadunkon 's többszöri fellépte díjazult pénteken volt jutalomjátéka; de fájdalom, a leggyérből közönség előtt, kívánjuk hogy jobb 's melegebb részvétellel találkozzék külföldi mutatásiban. —

Egy család től mult évben ellopott 10 ezer forint szigorú rendőri eljárás következtében most, egy év múlva került vissza; az örökösök szüleiknél hosszú idő gyanútan szolgált két nőscedet kívántak vizsgálat alá vétetni, kikre kiszült, hogy falusi magányban akartak magoknak az elcsajátított pénzen kényelmes élet szerezni. — A Dunalángos vízében egy mocsoktisztító akart a világból kintisztulni; de szándéka megakadályozott 's legalább jövő télég még várakoznia kell hogy újabb kísérletet tehesse. — A mult váci marhavásárnak azon eredménye lön, hogy majd minden szarvasmarha haza hajtatott; Pestre meg külföldről is sok ökrök érkeztek — mégis oly kevés kilátása van a közönségnek olesó husárszabályozásra; pedig ideje volna már hogy a nagyobb résznek is jussanak jutányos józú falatok. — Fa dolgában szinte csak egy vagyunk mint előzők; sok van mégis drága, de mindenesetre már is némelyeknél tőrhetőre csökkent a mult téli feleségázott árhoz képest. — Elelmi szereket nagy mennyiségben szállítanak városunkba 's keletük van; sokan még is több cikket kétszeresen fizetnek meg, minek következtében a jótékonyintézmények nyerneke valamiképp, így mult hónapban bírságból jutott a polg. kórháznak 68, a dologháznak 113, a szegények intézetének 48 forint váltóban. — Végre jelentjük: hogy a városigéentulú Herminemezőn ma délután nagyban mulat az ikervárosi közönség; esatlakozunk tehát más hozzá 's menjünk a szabadba —

Amerika.

Jun. 29ei tudósítások szerint Londonba Ujyorkból jun. 15kéről azon hír érkezett, hogy az Oregonkérdés határozatlan szabályozva, elintézve van. A tanács a Pakenham brit követ által előterjesztett alapot elfogadá 's Polk elnök most haladéktalanul szerződést fog Angliával kötni az előterjesztett és elfogadott alapon. A tanács javuló határozatot adott 38 szóval 12 ellenében. Főpontok: a) 49ik fok; szabad hajózás a Columbia folyón Angliára nézve — bizonyos számú évek alatt (ugy látszik 1863. évig, midőn a hudsonbéli társaság szabad levelének ereje megszűnik); Vancouvers sziget brit birtok marad.

Figyelemre méltók Duflos de Moras közlései Mexico és Éjszakamerikáról, melly tartományok jelenleg Európa figyelmét magokra vonják 's azok tudása tájékozásul szolgálhat a mexicói ügyekre nézve. „Egyik részét a mexicói hadseregnek — ugy mond szerző — parasztek és indiánok képezik, kiket falvaikból erőszakkal kihurcolnak; másikat pedig a börtönök 's gályafogságokból összeszedett gonosztevők. Tanuji valánk, miképp egy mexicói ezredes Guadalarában az ottani státusbörtönökbe zárt mintegy 800 gonosztevőt csoportonként sorba állítá maga elibe, hogy közülök a legszembek 's erősbeket kiválassza. Miután ez megtörtént, értesítetté magát fegyedejök tartóssága iránt 's mindegyiknek szabadságot ígért, ha magát elszáná azon idő felének valamely ezredben katonaképp eltöltésére, melyen át még börtönben kellene ülnie. Mit várhatni illetén katonáktól? Európában az egyenruha annak, ki azt viseli, tiszteletteljes kitüntést szerez 's a sergeket tisztítani ipartekodnak, fesslett életű 's gonosz egyedeiket fenytő intézetekbe küldvén. Mexicóban a katona 's gályafegyenc közti különbség ugyszólván semmi, miután az ezredkebeni ürességeket banditák által töltik be. Hogy oly seregben, hol semmi fegyelem nem uralkodik, semmi tekintély 's becsültetés

nem létezik, a szökevényesség untig divatoz, könnyen megfogható; valóban igen gyakran történik, hogy egész csoport parasztek elfutamlanak, tüzhelyeik 's gazdaságukhoz viszszatérődök, míg a gonosztettek haramia társaságukat keresik ismét föl, vagy a külvárosokban rejteznek el. A mexicói sergekben négy vagy öt fiatal, Európában képezett tiszt 's néhány spanyol tábornok van katonai ismeretekkel ellátva; de az első folytonos tárgyai tagtársaik féltékeny gyűlölségének. Daczára az elnök minden fáradozásának, miszerint Mexico katonai segédforrásit szaporítsa, nem sikerült neki eddigelő csak 25 ezer főre emelni hadsergét, mellynek fele meglehetősen öltözött 's fegyverzett. Rosz felosztás 's rendtelenség uralkodik a gyalogságnál ugy mint a lovasság között, 's mi a pattanyusságot illeti: ez alig bír 30 egyenlő nagyságu 's tökéletesen felszerelt álgyut felállítani; ostromhoz való, vagy hegyen átszállításra 's partvédelemre alkalmas telepek, hadi munkákhoz kívántató szerek, pattanyus vonal stb. mind ismeretlen dolgok e löttök. Majd az egész mennyiség löport Anglia vagy az egyesült státusokból szállították. A hadmérnöki kar egy a Matamosban örködő 200 főnyi zászlóaljbul és egy századból áll, melly az ugynevezett „mexicói föllegrv” czim alatt ismert laktanyában állomásoz. Végre még egy fajta említendő a honvédseregnek, melly azonban oly rosz rendezettségű 's oly roszul van hadiszerekkel ellátva, hogy a parasztek csak legnagyobb ellenszegüléssel lépnek soraiba. Ha a mexicói sergek nagyságát csupán a tisztikar száma és összeszerkesztéséből kellene megítélni, ugy az valamennyi európai hadsereg tömegét felül fogná haladni; mert Mexico 24 ezer tisztet számlál 25 ezer katonára. Jóllehet sem egyik sem másik részt nem lehet bátorsághijny miatt vádolni, személyes vitéségöket még sem gyámolítja azon meleg hazafiság, melly egyedül tanit minden szenvedést, nélkülözést és fáradságot elviselni 's csüggedetlen legyőzni. Midőn a Mexico és Anglia közti meghasonlás kiütött, Santa Ana tábornok Jalapába ment a sergeket szemle alá vevendő; de a katonák, öszszevonatásuk valódi czélját nem ismervén, a tábornok látásakor egyhangulag tiltakozának, miszerint ök Yukatan ellen nem indulnak; oly nagyon el voltak az ott uralkodott halomás 's elődeik vereségei által félénkítve. Santa Ana bámulatos hidegvérűséggel azt felelte, hogy ő Jalapába jött, öket hazaföldük ótalmazására egy az angol részről szándoklott betörés ellen felbuzdítani. Ezen szavakat egy későbbi nyilatkozvány megerősíté. — Mexico tengeri hatalma két új 's egy ócska gőzösbül áll, melly utóbbi nem képes a sarat kiállani, továbbá egy négy álgyus naszádból. Ezek mind Veracruznál vannak. A csendes oceánon még három brigge kalózkodik a partmellék védelmezése végett. A parancsnokok tiszték mindnyájan mexicóiak, a matrózok ellenben mindenféle nemzetbeliek. A két gőzös legénysége 's parancsnokai pedig angolok. — Paredes nem fiatal már, azonban még nevezetes lelki és testi erővel bír, daczául annak, hogy némely szokása van, melly a spanyol természetnek nem sajátja. Legyen szín vagy igazság, de ugy látszik hogy különös hajlamot mutat Franciaország 's határtalan lelkesedést Napoleon iránt. —

Santa Ana bukása, felföldözésére vezetett egy egyszerű tervezetnek, mellyet az angol kabinet politikája szándékozott létesíteni. Ugy Santa Ana az előbbi elnök 25 millió piasterért a pompás California tartományt Anglia birtokába akarta játszani. Ezen tartomány oly nagy értékű, hogy az egyesült státusok egyedül a San Francisco kikötőért akartak 5 millió dollárt adni. — Biztosan állíthatni, hogy a mexicói congressus Paredes elnöki méltóságában meg fogja erősíteni; valamint ezen Paredes nem is kétkedik, miután a szárazföldi 's tengeri katonaság rendezésében legnagyobb munkásságot mutat, mind a mellett, hogy a státuskincstár üres, 's nem is oly könnyen megtölthető. Miniszterekül az elnök csak a legbecsületesb 's lehető legnagyobb belátással bíró férfiakat választja. Mégis szerföltt nehéz az ő feladata. Nemesak kívül, de belülről is számos nehézséggel kell küzdenie; mindent újítania, javítania, ha teljes megsemmisülését akarja e szép országnak elhárítani. A spanyolok által épített szép erősségek mindenütt romba dőlnek, az éjszaki határszélek védetlenek 's az ottani tartományokat a vad indián csoportok egészen elpusztítják, kik szinte három órányi távolságra merészek közelíteni magához a fővároshoz. Valóban, számtalan akadálylyal kell az elnöknek megküzdnie, míg nyugalomra hajolhat.

Portugália.

Legutóbbi tudósítások szerint a miguelista mozgalom Minho tartományban, mellyben szerencsétlenségre semmi katonaság nem létezik, mindinkább tovább harapozik. Addig azonban dom Miguel csak Monte Alegre város 's Torrey helységben, hol a száműzött carlospárti spanyol tiszték tartózkodnak, kiállották ki korlátlan uralkodól. Azon tömeg, melly az egészen védetlen Monte Alegre várost hatalmába keríté, mintegy kétszáz pórbul állott, kiknek csak fele volt fegyveresen, egy előbbi miguelista tiszt 's egy pap

el, mint mennyi a' főlebb kitűzött értékű nyeremények megvásárlását megengedi, a' szerencsejáték is korlátozottabb mezőre fog szoríthatni.

Mind a' mellett, hogy egy részről iparosainknak is lehetőség adassék kitűnőbb s mindennapi forgalom által igénybe nem vett készítményekkel tanúsíthatni képességeiket, hogy más részről a' tisztelt közönség is minden esetre biztosítsák egy két jelentéskor nyereményről: igazgató választványunk oda utasítá alulirt bizottságot, hogy a' 4000 flos, mind két 1000 flos, s 800 forintos nyereményt előleges megrendelés útján szereztesse meg. E' meghagyás következtében alulirt bizottság legjelesb iparüzőinkkel volt szerencsés alkura lépni az illető nyeremények kiállítására iránt: a) az 1ső 4000 pftos nyeremény álland egy tökélyesen kikészített hölgyi alvószobából, annak minden butorkellékeit, ágyi készületeit, toilette-asztali szükségít, világítási szereit ide számítva. A' butorok s' ágymenyezet kelméje a' legnehezebb lamos selyemszövet leszen Valero Antal ur nagyszerű s országosan ismert selyemgyárából. Az asztalos munkát mahagoni fából, képfaragó díszmunkával ifj. Szabó József, budai asztalosmester már is dicséretesen elhírhedt műhelye állítandja ki. A' kárpitos munkát Wiener Jakab, pesti kárpitos, 1843ki iparműkiállításunk egyik koszorusa készítend el. A' világítószereket Morgenthaler János, ezüst emlékpénzzel jutalmazott bádogosunk adandja. Tükröt Benkert Antal üveges mesterünk ígért s' b. — b) Az egyik 1000 flos nyeremény egy „fegyvertár“ leszen mellynek egyes fegyverdarabjait Pesten Kierner József, Nagyszombatban Berger Antal, Győrött Müller fegyverművesek készítik. c) A' másik 1000 flos nyereményt, egy dohányzóteremet, Pozsonyban Überpacher asztalos és Förster kárpitos állítandják elő. d) Az utolsó megrendelt nyeremény „thee-készület“ leszen, mellynek porcellánját herendi Fischer Móricz gyára égeti, szövetkészületét pedig győri Wiethner Patricz műtakács fogja szolgáltatni. A' többi nyeremény az iparműkiállítási cikkekben fog választatni. Megvagyunk győződve, hogy az iparos firmák, miket szerencsénk volt megnevezni, elég biztosítékot fognak nyújtani arról, hogy a' sorsjáték nyereményei a' kiállítás tökélyére nézve semmi kivánnivalót nem nagyandnak föl, valamint megvagyunk győződve arról is, hogy már csak az előre megrendelt nyeremények értéke is elegendő tanúságul szolgálhat arra, miképen a' tisztelt közönségnek hön ohajtott élénkebb pártolását a' lehetőségig törekvünk meghálálni.

Sorsjegyeink ára 1 pft., — s Pesten alulirt jegyzőnél (ujvilág-utca, Illkey-házban) már is kaphatók. — Azt, hogy itt helyben s' a' vidéken, kiknél fognak még árulhatni, legközelebb fogjuk hirdetni. — Az iparműkiállítási bizottság rendeletéből, jun. 29én 1846. C s a n á d y, jegyző.

A' pesti műgyesület részéről ezennel közhírré létezik, miszerint az idei műkiállítás vasárnap f. évi július 12ik napján fog kinyitattni; tisztelettel felszólítanak tehát ezen egyesület t. cz. részvényesei, hogy ingyen belépti jegyeiket boldogult Klausz A. L. tüköraktárában, a' városi színház-épületben, az idei részvény előmutatása mellett kezeikhez venni méltóztassanak, minthogy a' műkiállításai bemenet csak ezen belépti jegyek előmutatása mellett engedhethek meg. Azon t. cz. részvényesek pedig, kik folyó évre járó részvénydíjajukat még le nem tették, azoknak minélelőbbi letételére ezuttal ismét megkéretnek; mert az egyesület csak így tudhatja meg, mennyi somma pénzt fordíthat az idei sorshuzáshoz szükséges képek vásárlására. A' július 7dikén berekesztett bécsi műkiállításból érkezendő, és már bejelentett művek számára a' szükséges hely fenngyagott. Közi Ritter Sándor egyesületi titkár.

Második felszólítás. a' magyar orvosok és természetvizsgálók Kassa-Eperjesen tartandó VII. nagygyűlés érdekében. Folyó évi május hó 9kén tett első felszólításunk következtében van szerencsénk a' két testvérhoni orvosokat, természetvizsgálókat s' tankedvelőket ezen VII. nagygyűlésre figyelmeztetni. E' két városnak, s' illető megyének minden tekintetben nevezetes környéke, az első felszólításunkban kiemelt fénypontjain kívül természetudományilag is olly gazdag, hogy számos természetkedvelőnek megjelenését méltán igényelheti. — Kezdődik e' gyűlés Kassán, augusztus hó 6, 7. és 8án a' tagok szokott beirásával. — Az augusztus hó 9ikére kitűzött megnyitó ülés szakokra felosztatva augusztus 11kén szaküléseket tartand. — Augusztus 11kén kirándulás Aranyidkára, az arany foncsolás megsemlélésére, onnét Rudnoknak a' híres járszai apátságba délre, estve Szepsinek vissza Kassára. — 12kén szakülések, közülés s' rövid ebéd után, éjszakára a' két megye határán levő ranki fürdőbe (második kirándulás.) — 13án a' társulat e' napot a' világhírű vörösvágási opálfányákban töltend, éjszakára pedig Eperjesre menend. — 14én a' munkálatok a' közülésben és szakülésekben folytatattak. — 15én szakülések s' délután (harmadik kirándulás) a' várossal határos

sóvári sóbányákba. — 16kán közülés, szakülések s' (negyedik kirándulás) a' ezemétei s' magyarisai fürdőbe. — 17én berekesztő közülés, mellyből választványok küldetnek ki a' bártfai és lipóczyi fürdőbe s' az oruzsini barlangba. — Melly kirándulásokról a' választványok jelentéseiket a' VIII. nagygyűlésnek 1847ben adandják be. Miknek előterjesztéséből látható, hogy a' 8 napra kiterjesztett gyűlés ideje, a' teendők különfélétségéhez és sokaságához képest inkább elégtelen, mint felesleges. — Az évről évre e' gyűlések iránt növekedő részvét, különösen pedig e' nagygyűlés teendőinek érdekessége minél több tag urnak — kik tapasztalásaiik eredményeit előadni kívánnák — történetű megjelentését valószínűvé tevén a' kellő rend fentartása végett, mind azon t. cz. urak, kik ismérteikkel e' nagygyűlést gazdagítani kívánják, illőleg megkerestetnek, mikép szándékukat a' beirásnál nyilvánítván, értekezéseiket tisztán leirva, az előadás után a' titkokoknak átadni sziveskedjenek, hogy azok a' társulat évkönyveibe kinyomathassanak.

Örömmel jelentjük egyszersmind, hogy a' vendégek illő fogadására mind a' két sz. kir. városban minden előkészület megtétezt, — minek következtében: a' részt venni kívánó t. cz. urak, megjelenési szándékukat két héttel előbb a' titkoknak egyikével bérmentes levélben közölni siessenek, megjegyezvén egyszersmind azt, vajjon mind a' két, vagy csak egyik városban akarnak e' megjelenni.

Könnyebb utazhatás végett, a' fővonalon Pestről Kassáig — az elfogatok iránt minden állomáson rendelkezések tétettek; figyelmeztetjük azonkívül t. cz. vendégeinket a' királyi-, melly mindennap egy, s' a' pest-eperjesi gyorskocsin intézetre, melly aug. 5től fogva naponkint két, hat személyre való kocsit küldend Pestről Kassáig. — K. Eperjesen, jul. 1jén 1846. P u l s z k y Ferencz, mint alelnök. Dr. S á r o s y József, mint titkok.

Egy nemzeti szoborcarnok alapítása ügyében. *) Kevéssel ezelőtt egy ifju, eddig nem ismert hazai szobrász tehetség, lón a' tisztelt közönség előtt bemutatva, s' pedig nem pusztán ajánlás útján, hanem olly uton, melly legbiztosabban vezethet célhoz: be lón mutatva művében és műve által. E' mű egy Madonna mellszobra vala s' fiatal készítője, a' művészet istennőjének egyik ihletes imádója, gyulafejvári születésű Czélkúti Rudolf. —

E' Madonnát csakhamar megszerző számos hazai értelműek kézfogása a' nemzeti Múzeum számára, melly is annak f. évi május 2ka óta már átadva van; s' ime újabb művel léptettázta fel Czélkúti Rudolf Juno négy lányi szoborképe ez, mint az előbbi, carrarai márványból faragva, melly gróf Gyulai Lajos ur megrendelése következtében készült s' annak Hunyadmegye marosnémeti gyűjteményét díszítend. S' az újabb rú, a' tulajdonos gróf ur kívánatára, Pesten egy időre felállítatván, újabb fényes tanúságát adá annak: hogy az ifju szobrász nemcsak ügyesség- de művészi ihlettségénél fogva is magasztos jövőt remélhet a' hazai szobrászat még eddig virágtalan mezéjén.

Mi természetesb illy körülmények közt, mint a' hazafi-kelbelnek a' művészet szellemétől szentesített azon ohaja: vajha illy tehetséget illőn foglalkodhatnánk, gyümölcsözteszethetnénk nemzetünk díszé emelésére! Valóban, illy tehetséget télenül hagyni nemzeti veszteség volna, a' hazafi-művész meleg érzelmeit pártolás híjánában a' külföld esábjainak engedni martalékul, nemzeti bűn lenne. A' hazai díszítésére kell fordítani a' művész szellemét; de egyszersmind a' hazának megtartani a' művész szívét, érzelmet; csak így lesz művészete hazánknek, csak így lesznek valódi hazai művészeink! Lángészt teremteni nincs ember- nincs milliók hatalmában; de ha Isten kegyességéből illy lángészt miénknek vallhatunk, öleljük keblünkre őt s' apoljuk, bármik esekék, de őszinte részvétünk-, rokonérzelmünkben folyó segélyünkkel. A' fény, a' dicsőség, melly majdan környezend őt, visszarágyog s' elárad egész országa népére. S' ez az, mire ollynagy szükségünk van, hogy fölléphessünk a' művész-nemzetek sorában.

Hol volna pedig méltóbb tárgy — méltóbb a' nemzet rokonérzelműi fellángoltatására, méltóbb a' hazafi művész ihlete lelkesítésére, mint a' nemzet nagyszerű multjában nagyszerűen működött dicsők jellemzése? Olly történetileg kiűnt egyedek, kik iránt tisztelettel buzdul a' magyar korona birodalmának minden tagja, kétségkívül általános lelkesülést gerjeszhetnek, valamint tetteik hű rajza, ugy kőből előteremtett emlékszoبراik által.

Illy meggyőződés szállta meg lelkünket, midőn a' nemzet nagy fiainak emlékszoبراiban dicsőítése- és örökítésére egy nemzeti szoborcarnokot a' magyar Múzeumban megalapítani czélszerűnek s' hazánk díszére válandónak hittük s' e' czéla egy magyar szoborműgyelet-alakítást indítványoztunk. S' ugyane' meggyőződéssel lépünk

*) Minden hazafinak figyelmes átolvasás végett ajánljuk e' cikket. S z e r k.

fel most hazánkfiak előtt, pártolást és segélyezést kérve e' terv létesítésére.

Szerényen emeljük fel szótunkat, de egyszersmind azonbizalommal, hogy e' szótat nem fog sziklakeblekre ütődni, honnan eredménytelenül kellene visszapatannia. Sőt azon buzditó válaszokat véve tekintetbe, mellyekkel egyik társunk H o j e s y S á n d o r e' tárgy kérdéseire, Nógrád, Zólyom, Bars, Hont és Esztergom megyékben lón megörvendeztetve, azt hiszszük, hogy Magyarhon minden törvényhatóságiban nyilatkozandik értelem a' nemzeti Múzeum illy feldíszítése tárgyában.

S' hamár az eszme maga lelkes viszhangra talált, ha a' nemzeti dicsőség és hazai művészet általános érdeke sebesebb lüktetést idéz elő a' buzgóbbak ereiben: nem kell e' részvét iránti reményünknek legmagasb fokra emelkednie, nyilatkozatván: hogy a' szoborcarnok népesítését ama legnagyobb magyarnak, H u n y a d y J á n o s n a k szobrával ohajjuk megkezdeni? — Az időszakot, mellyből nagy férfiakat kiemelni szándékozunk, egyelőre 1650ig terjedőnek tervezük, s' így Hunyadyhoz méltó társakul csatlakozhatnának később D o b ó I s t v á n, Z r i n y i M i k l ó s, J a n u s P a n n o n i u s vagy más, kit — szem előtt tartva nem pusztán a' harci, de a' tudományos szellemnek is érdemeit — évek folytán a' közvélemény hozzájárultával a' művész tehetségének czélszerű foglalkodtatása ajánlatossá tenne. — Illy örökhírű férfiak megdicsőítését tüzvén ki célunkul, nem hihetnénk lelket e' honban, nem nyilt ész s' ép vért a' nemzetben: ha nem találkoznának számosan, kik áldozati készséggel ez ügyet gyámolítani törekedjenek.

Igen; rázzuk valahára le e' csupa anyagság bilincseit; mutassuk meg, hogy nemcsak kivételesen egyszerű-műszor, de elvből tudunk szellemiek lenni mindannyiszor, valamikor azt a' hazai s' vérünk feldicsőítése kívánja. s' ne feledjük, hogy egyedül sem harci erő, sem kereskedés és ipar, sem tudomány nemzetet valódián nagygyá nem tón soha, hanem mind e' tényezők művészettel karöltve. S' valamint mi mostan buzgalmunkat kövekbe varázsoljuk át, hogy legyenek tanuji a' nagyszerű multnak: ugy viszont ezen alakokká idomított kövek a' jelenkor közlekkületét ábrázolandják az utódok előtt s' mintha lángérmünkét nyelvűl kölcsönöznők oda nekik, hangosan szólandnak a' késő jövőben is: „Neked, oh haza, elsülyedned nem szabad!“ — S' a' mi lelkünkben is e' szótat harsog jelennek s' a' legszen- tebb reményimájával fordulunk hozzád oh hon: „Történeted nagyszerű jelenetek sora: gyakran küzdének életedben a' szabadság örömeivel a' veszélyek fájdalomai; de még nem oltá ki hajdani tüzedet a' gyvaság álompora; te felujlandasz, reád kell derülni hajnalodnak!“

De a' pusztá lelkesedés nem vezet célra illy ügyekben, — s' vállalatunk, megvalljuk, nem csekély feladatu, mert egy-egy életnagyságu, carrarai márványból vésett szobor ára minden költséggel együtt 600 dara b a r a n y; anyagi erőnek kell tehát a' szellem lelkeségét gyámolítania; s' e' tekintetben bizalommal szólítjuk fel a' magyar korona birodalmának minden, rokonérzelmű flait. Hogy mindazáltal lássák, mennyiben érdemeljük az igényelt pártfogást, szükségesnek tartjuk a' következőket egész nyíltsággal előterjeszteni:

1ör. A' magyar szobor-műgyelet — nem kívántatván az ügykezelésre számos tagból álló nagy testület — egyelőre alakultnak nyilatkozattá magát. — **2sor.** Az egylet a' nemzeti szoborcarnokot egyelőre Czélkúti Rudolf műveivel akarja megatapítani, ki nem zárván jövőre egyéb kitűnő hazai szobrász tehetségek közremunkálását. — **3or.** Legczélszerűbbnek találtatott nem r é s z v é n y e k, hanem a' l á r á s o k útján beszerezni a' szükséges öszszégeket. — **4er.** Aláírás öt évre történik, évenkinti egy vagy legfőlebb két pengő forinttal; ha ki azonban egyszerre akarná letenni 5 vagy 10 pftját, az szives köszönettel fog vétetni. Tíz pengő forintnál nagyobb adakozások hazafiai hálával üdvözöl- tetnek. — **5ör.** Az öt évre történt aláírás becsület- és hazafiságon alapuló valóságos kötelezvénynek tekintetik s' az ajánlott öszszeg törvény útján megvehetésére is felhatalmaz. — **6or.** Működésit az egylet több főrangú s' hivatalu pártfogó gyámolítása alá helyzendi. — **7er.** Előleg is boc- sá ki aláírás i veke t a' szoborműgyelet, főkép Budapestez; törvényhatóságokhoz azonban csak ha az illető pártfogó aláírásával is ellátva lesznek, intézendő azokat. — **8or.** A' begyűlendő pénzek lehető legbiztosb kezelése tekintetéből gondoskodni fog az egylet, hogy azok országos hiteles helyre letétezhessenek. — **9er.** Minden gyűjtés és kiadás fölött a' magyar hírlapok fognak ellenőrködni, s' mindenről részletes tudósítást adandunk. — **10er.** Az egylet köszönettel veszi gyűjtésre ajánkozását olly tisztelt hazafinak is, kihez személyes ismértelesség miatt, ívet küldeni elmulasztana. — **11er.** Az egész ügyet az egylet a' nyilvánosság terére állítja, s' általában figyelmet fordít a' vélemények nyilatkozatira. — **12er.** A' begyűlendő pénzmennyiséghez képest a' kijelölt öt

évi folyam alatt egy vagy két szobor, vagy összesen négy fog megrendeltetni.

Ezek előterjesztése után megvallja az egylet azon aggodalmát, hogy a mezőn, melyre lépett, talán ellenkezéssel is fog találkozhatni. Lehetnek olyak, kik, miután mindenféle czélok előmozdításához többnyire ugyanazon adakozók járulnak, ezen újabb egylet ellen nyilatkoznak. Mások pedig talán azt vetik majd szemükre: hogy sokféle ágazunk s egyik ültetvényünk a másiknak szija ki nedvét. S ebben rejlik is némi igazság. De tekintsenek körül e hazában, s nézzék mindazokat, kik már eddig közadatok lángzatán létesültek s vallják meg: nem dagasztja e a legszentebb öröm hazafikeleiket? inkább szeretnék e ama száz fillért v. forintot erszényeikben, mint szemlélni az alkotott művek büszke sorát, gyönyörködni a közös erővel teremtett új virulat körül? S vajjon nem önként lebben e elajkáról e felkiáltás: „Áldoztunk a legdicsőbbre, honért a hon oltárát! Mert Magyarországnak élni kell hírből, díszben, tudomány és szépművészetben!” — Ah, de annyi hiány bántja még a hon teljes díszét. Olyan e haza élete, mint századok óta elásvott kard: — volna éle, de esorbát ki kell csiszolni. — lényt villogna szerte, de a rozsdafoltokat ki kell csiszolni. Az eddigi adakozványok tapasztalt sikere új bizalommal tölti el a kebleket, s készíti újabb gyönyört élvezni a leendő fejlemények virányin. Így nemcsak erejét veszti az első ellenvetés, sőt minden igaz honfi velünk együtt így szól: „Fel, te szendergő lángész, bárhol tartózkodjál, fel munkára, eszelekvőségre. Nem szabad elkeseredned, nem szabad homályba temetkezned! Az ország fia vagy s az ország hű anyjával ápoland!”

Sulyosabbnak látszhatik az elágyást illető szemrehányás. De itt az vigasztal minket: hogy minden czélnak külön utja van, de végre is minden egyes czél ama nagy czél, a haza közfelkészítését munkálja. Több élőfát is kell egyszerre öntözni, hogy teljes virulást értesse a kertet, s enyhe árnyápolja a kertbe sereglő ezreket.

Igy újra nekibátorodván az egylet, a szép czél elérésére csüggedetlenül kíván izgatni, azon szép reményben: hogy Magyarország ismét felküzde a magát Európa díszlépcsőzetén. De erre egy lépést sem szabad elmulasztani; tetterőben nyilatkozik a szilárd akarat. S ily érrettel tiszteli az egylet az ország lelkes egyedeit s bátorodik egy ügyet részvétőkbe ajánlani. Budapest, július 15-ö napján 1846. Döbrentei Gábor m. k. elnök. Frankenburg Adolf m. k. Hoiesy Sándor m. k. Ney Ferencz szobormű-egyleti titkár.

Adakozások. (9dik jelentés). A Reguly-társulat pénztárába 1846ki martius 12dikétől július 6káig következő részlegek folytak be: a) Résztvevők 1845re: Csanády Ferencz, Eckstein Fridrik, Jankó Mihály, Schedel Ferencz egyenként 2 ft; 1846ra: Antal Mihály, Nádasy István egyenként 4 ft; Csanády Ferencz, Eckstein Fridrik, Gombos Bertalan, Szerelmey Miklós, Haukh Károly, Szabó János, Kálóczy Károly, Marton József, Fogarassy János, Lukács Mór, Jeszenszky Ignác, Mühr Antal, Kiss Károly, Bartakovics August, Szabó Lajos, Jeszenszky Lajos, Palásthy Victor, Kóczány Ferencz egyenként 2 ft. — b) Adakozók: Névtelen (Eggenberger és fia által) 8 ft; Okolicsányi Victor 4 ft; Szlemenics Pál 2 ft 50 kr; Szirmay Sándor, Ferenczy János, Zák József egyenként 2 ft; Forberger, Sponer Tivadar, Bede Antal, Fehér József, Körmendy Kálmán, Körmendy Lajos, gr. Batthyány László, Bánhid, Jakabfy Miklós, Rónay János, Dobsa Ferdinand egyenként 1 ft; Purgli János, Urbanics Mihály, Pók Imre, Major János egyenként 40 kr; Bán Kristóf 30 kr; Bodor Károly, Jeszenszky Lajos, Trajtlér János, Tóth Miklós, E., Sagady, Veszelinovics, Horsich Ignác, Zsolnay, Seydl János, Major, Hiffner, Névtelen, Király Károly, Petromány községe, Alváry Márk János József, Bárdossy István, Szabó László, N., Dániel Antal, Méhes József, Pozsonyi Ferencz, Baross Sándor, Lonovics Károly, Dedinszky István, Kövér Tivadar, Návoy Mihály, Latzay János, Tarnay János, Meskó János egyenként 20 kr; Jeszenszky János 16 kr; Szabó György 11 kr; vári Szabó István, Fűrész Samu, Gábor Lajos, Kozár Péter, Rauh Károly, Farkas Imre, Voigt János, Soltész, Nagy János, Pakh Lajos, Schlichta József, Kovács Marci, Csörge Lajos, Kasztenszky Adolf, Czentner Károly, N., Fésűs Danno, Vasváry Jenő, Hervey egyenként 10 kr. — Együtt: 100 ft 47 kr. pengő. — Eddigi összes bevétel: 1136 ft 16 kr pengőben. Antal Mihály s. k. pénztárnok.

Budapesti napló. (Júl. 12kén.) Pest a kényelem és öröm, vagy fesz és szomorúság színhelye, a mint vesszük; előbbi tekintetben utczánk alagát kell megdicsérnünk, mely az idén különös eréllyel készített, s mult évekül alig számíthatni több kikövezett utczát mint az idén; az újburkonyt öltött térek közül leginkább megemlítendő a német-színház előtt rózsas-, sebestyén-, egyetemi tér, az ország ut, váci ut, kerepesi ut, mely utóbbi sétánysorral is díszített; külvárosokban több utca helyzetelt tirthető állapotba, s még ez esztendő folytán köveztet ki a mészaros utca is, melynek tervköltésége 26,680 forint pengőben.

Másik kényelmi szer a sok vigalom, mit még akarva sem kerülhetünk ki, mert a zenészsaj elállja utunkat, s fellármazza lakosainkat: (ámbar ezen örömjelenetek ellen már panaszkodtunk is) — aztán vendéglő s mulatóhely egyik a másik után emelkedik s mi legnagyobb csuda mégis, e jó sógorok közt oly ritkán hallani bukásról. Azonban másik oldalát tekintve felvett eszménknak szomorubb jeleneteket alig láthatni másutt mint itt: minap néhány rendőr hajtó vadászatot tartott a rákosi homokon s rövid időn egy szép sort, akarók mondani sajnálendő sorát azon embertársaknak, kik helytől és melletl vágnak a köztársaság javaiban részesülni, mintegy 50 személyt kísért a városi hatóság fegyelme alá. Szomorú állapot, hogy ennyi lézengőt nem térítheti könnyen jó utra. — A pestvárosi polgárhadnak városligetben tartott szemléje alkalmakor a lakomakészítéssel foglalkozó szakácsné megsült, e szerencsétlennek számos étű szokonyjái fellobbanván, mielőtt ellehetett oltani a tüzet, teste nagyobb része megégett; most orvosi ápolás alatt van, de életéhez kevés a remény. — Mult héten egy vidéki iparlovag látogatott meg két fővárosi fiatal ügyvédet, kik épen váltófoglalkozásban gyakorlák magokat, a váltószelvényeket próbául egyik rendelőnyezé másikat elfogadta, miszerint összehasonlításból jobban kitűnik egybenmésben elkövetett hibáik; a vendég e tannak egy darabig figyelmes hallgatója szemlélt, egyszerűen azonban pár váltópéldányt elkészítve ellent, nyakába vette Pestvárosát s üzlethez fogott, közvetlen czélja levén néhány száz forinthoz jutni. Csak a váltó forgatása nem sikerült, s ez a nagy bukás, mert a hitetlen barát a váltókat épen hű barátok közt kezdé árulni, kik hamar megmutaták neki: mit tesz földieji bizalmával vizsgálói. Egyébránt ez esemény tanúsítja, hogy a váltóüzletet még tanulni is óvatosan kell. — Jövő farsangon akár egy topot se keringjünk, buzgó táncmestereink oly bőven ellátnak magyar táncokkal. Legújabbban Lakatos Sándor „Sórmagyar” új társas táncot szerzett, zenéjét Ellenbogen Adolfnemz. színházunk zenekartagja írta. A zeneműjövendelmét jótékony czélra van szánva. — Veszler Sándor táncos társaságával szives fogadtatásban részesült szimpadunkon s többszöri fellépte díjaul mult pénteken volt jutalomjátéka; de fájdalom, a leggyéresebb közönség előtt, kívánjuk hogy jobb s melegebb részvétellel találkozzék külföldi mutatásiban. —

Egy családtól mult évben ellopott 10 ezer forint szigorú rendőri eljárás következtében most, egy év múlva került vissza; az örökösök szüleinél hosszú idő gyanútan szolgált két nőcselédet kívántak vizsgálat alá vétetni, kikre kiszült, hogy falusi magányban akartak magoknak az elcsajátított pénzen kényelmes éltet szerezni. — A Dunalanyos vízében egy moesoktisztító akart a világból kitisztulni; de szándéka megakadályozott s legalább jövő télég még várakoznia kell hogy újabb kísérletet tehessen. — A mult váci marhavásárnak azon eredménye lón, hogy majd minden szarvasmarha haza hajtatott; Pestre meg külföldről is sok ökrérkez. — mégis oly kevés keltása van a közönségnek olesó husárszabályozásra; pedig ideje volna már hogy a nagyobb résznek is jussanak jutányos jozú fatatok. — Fa dolgában szinte csak egy vagyunk mint előbb; sok van mégis drága, de mindenestre már is némelyeknél tirthetőre csökkent a mult téli feleségizott árhoz képest. — Elelmi szerek nagy mennyiségben szállítanak városunkba s keletik van; sokan még is több cikket kétszeresen fizetnek meg, minek következtében a jótékonyintézménynek valamicskét, így mult hónapban bírságból jutott a polg. körháznak 68, a dologháznak 113, a szegények intézetének 48 forint váltóban. — Végre jelentjük hogy a városigentulni Herminemézón ma délután nagyban mulat az ikervárosi közönség; esatlakozunk tehát mi is hozzá s menjünk a szabadba —

Amerika.

Jun. 29ei tudósítások szerint Londonba Ujyorkból jun. 15kéről azon hír érkezett, hogy az Oregonkérdés határozatlan szabályozva, elintézve van. A tanács a Pakenham brit követ által előterjesztett alapot elfogadta s Polk elnök most haladéktalanul szerződést fog Angliával kötni az előterjesztett és elfogadott alapon. A tanács javuló határozatot adott 38 szóval 12 ellenében. Főpontok: a) 49ik fok; szabad hajózás a Columbia folyón Angliára nézve — bizonyos számú évek alatt (ugy látszik 1863. évig, midőn a hudsonbéli társaság szabad levélenek ereje megszűnik); Vancouvers sziget brit birtok marad.

Figyelemre méltók Duflos de Moras közlései Mexico és Éjszakamerikáról, mely tartományok jelenleg Európa figyelmét magokra vonják s azok tudása tájékozásul szolgálhat a mexicói ügyekre nézve. „Egyik részét a mexicói hadseregnek — ugy mond szerző — paraszok és indiánok képezik, kiket falvaikból erőszakkal kihurcolnak; másikat pedig a börtönök s gályafogságokból összeszedett gonosztevők. Tanuji valánk, mikép egy mexicói ezredes Guadalarában az ottani státusbörtönökbe zárt mintegy 800 gonosztevőt csoportonként sorba állítá maga elibe, hogy közülök a legszűkebb s erőseket kiválassza. Miután ez megtörtént, értesítetté magát fegyedjök tartóssága iránt s mindegyiknek szabadságot ígért, ha magát elszánná azon idő felének valamely ezredben katonakép eltöltésére, melyen át még börtönben kellene ülnie. Mit várhatni illetén katonáktól? Európában az egyenruha annak, ki azt viseli, tiszteletteljes kitüntetését szerez s a sergeket tisztítani iparkodnak, feslett életű s gonosz egyedeiket fenytő intézetekbe küldvén. Mexicóban a katonaság gályafegyenc közti különbség ugyszólván semmi, miután az ezredekben ürességet banditák által töltik be. Hogy oly seregben, hol semmi fegyelem nem uralkodik, semmi tekintély s becsültetés

nem létezik, a szökevényesség untig divatoz, könnyen megfogható; valóban igen gyakran történik, hogy egész csoport paraszok ellutamlanak, tüzhelyeik s gazdaságukhoz viszatérendők, míg a gonoszított haramia társaságukat keresik ismét föl, vagy a külvárosokban rejteznek el. A mexicói sergekben négy vagy öt fiatal, Európában képezett tiszt s néhány spanyol tábornok van katonai ismeretekkel ellátva; de az első folytonos tárgyai tagtársaik féltékeny gyűlölségének. Daczára az elnök minden fáradozásának, miszerint Mexico katonai segédforrásit szaporítsa, nem sikerült neki eddigelő csak 25 ezer főre emelni hadseregét, melynek fele meglehetősen öltözött s fegyverzett. Rosz felosztás s rendtelenség uralkodik a gyalogságnál ugy mint a lovasság között, s mi a pattantyusságot illeti: ez alig bír 30 egyenlő nagyságu s tökéletesen felszerelt álgyut felállítani; ostromhoz való, vagy hegyen átszállításra s partvédelemre alkalmas telepek, hadi munkákhoz kívántató szerek, pattantyus vonal stb. mind ismeretlen dolgok eöltők. Majd az egész mennyiség öltözött s fegyverzett egyesült státusokból szállították. A hadmérnöki kar egy a Matamosban örködő 200 főnyi zászlóaljbul és egy századból áll, mely az ugynevezett „mexicói föllegvár” czim alatt ismert laktanyában állomásoz. Végre még egy fajta említendő a honvédseregnek, mely azonban oly rosz rendezetű s oly roszul van hadiszerekkel ellátva, hogy a paraszok csak legnagyobb ellenszégűléssel lépnek soraiba. Ha a mexicói sergek nagyságát csupán a tisztikar száma és összeszerkesztéséből kellene megítélni, ugy az valamennyi európai hadsereg tömegét felül fogná haladni; mert Mexico 24 ezer tisztet számlál 25 ezer katonára. Jóllehet sem egyik sem másik részt nem lehet bátorsághijány miatt vádolni, személyes vitézségüket még sem gyámolítja azon meleg hazafiság, mely egyedül tanit minden szenvedést, nélkülözést és fáradságot elviselni s csüggedetlen legyőzni. Midőn a Mexico és Anglia közti meghasonlás kiütött, Santa Ana tábornok Jalapába ment a sergeket szemle alá vendő; de a katonák, összevonatásuk valódi czélját nem ismervén, a tábornok látásakor egyhangulag tiltakozának, miszerint ők Yukatan ellen nem indulnak; oly nagyon el voltak az ott uralkodott halomás s elődeik vereségei által félénkitve. Santa Ana bámulatos hidegvérűséggel azt felelte, hogy ő Jalapába jött, őket hazaföldük őtalmázására egy az angol részről szándoklott betörés ellen felbuzdítani. Ezen szavakat egy későbbi nyilatkozvány megerősíté. — Mexico tengeri hatalma két új s egy ócska gőzösből áll, mely utóbbi nem képes a sarat kiállani, továbbá egy négy álgys naszádból. Ezek mind Veracruznál vannak. A csendes ozeánon még három briggg kalózkodik a partmellék védelmezése végett. A parancsnokok tiszték mindnyájan mexicóiak, a matrózok ellenben mindenféle nemzetbeliek. A két gőzös legénysége s parancsnokai pedig angolok. — Paredes nem fiatal már, azonban még nevezetes lelki és testi erővel bír, daczául annak, hogy némely szokása van, mely a spanyol természetnek nem sajátja. Legyen szín vagy igazság, de ugy látszik hogy különös hajlamot mutat Franciaország s határtalan lelkesedést Napoleon iránt. —

Santa Ana bukása, felföldözésére vezetett egy egyszerű tervezetnek, melyet az angol kabinet politikája szándékozott létesíteni. Ugy Santa Ana az előbbi elnök 25 millió piasterért a pompás California tartományt Anglia birtokába akarta játszani. Ezen tartomány oly nagy értékű, hogy az egyesült státusok egyedül a San Francisco kikötőért akartak 5 millió dollárt adni. — Biztosan állíthatni, hogy a mexicói congressus Paredes elnöki méltóságában meg fogja erősíteni; valamint ezen Paredes nem is kétkedik, miután a szárazföldi s tengeri katonaság rendezésében legnagyobb munkásságot mutat, mind a mellett, hogy a státuskincstár üres, s nem is oly könnyen megtölthető. Miniszterekül az elnök csak a legbecsületesebb s lehető legnagyobb belátással bíró férfiakat választja. Mégis szerfölött nehéz az ő feladata. Némcsak kívül, de belülről is számos nehézséggel kell küzdenie; mindent újítania, javítnia, ha teljes megsemmisülését akarja e szép országnak elhárítani. A spanyolok által épített szép erősségek mindenütt romba dőlnek, az éjszaki határszélek védelenek s az ottani tartományokat a vad indián csoportok egészen elpusztítják, kik szinte három órányi távolságra merészek közelíteni magához a fővároshoz. Valóban, számtalan akadályllyal kell az elnöknek megküzdenie, míg nyugalomra hajolhat.

Portugália.

Legutóbbi tudósítások szerint a miguelista mozgalom Minho tartományban, melyben szerencsétlenségre senmi katonaság nem létezik, mindinkább tovább harapozik. Addig azonban dom Miguel csak Monte Alegre város s Torrey helységben, hol a száműzött carlospárti spanyol tiszték tartózkodnak, kiállották ki korlátlan uralkodól. Azon tömeg, mely az egészen védtelen Monte Alegre várost hatalmába keríté, mintegy kétszáz pörbul állott, kiknek csak fele volt fegyveresen, egy előbbi miguelista tiszt s egy pap

vezérlék őket. Chaves és Bragából katonaság ment a miguelista fölkelők ellen. Ezen mozgalomnak csekély erőt s nyomatókat tulajdonítanak, ha azt egy titkos cabralpárti szövetkezés nem előzné meg a seregben, melynek sorai közt a Cabralok még sok párhívet számlálnak, s ha Palmella miniszterségét saját felekezete nem szorítaná, mely is a helyett, hogy a cortest nyugalmasan bevárná, biztosítékul újra mindenképp valamennyi gyanus tiszt és hivatalnok letétetését s a nemzetország gyors visszaállítását sürgeti.

Anglia

Jun. 27-kei tudósítások szerint Peel csakugyan Victoria királynőhöz utazott Wight szigetre, miután előbb Brownlow gróffal s több miniszter társával értekezett. Fia kísérte őt utjában. — „A főváros nyugati részén — így ír a M. Chronicle jun. 29-éről — általánossá vált a hír, hogy ő felsége Peel lemondását nem fogadta el, de ezen hírt nem tudták semmi hiteles forrással támogatni. — „A szabad-elvű párt vezére — így ír a Times — s társai eddigelő tökéletesen nyugodtan viselik magukat. Russell lord Londonban van, utóbbi napokban azonban aligha értekezett politikai barátival. A Globe pedig így nyilatkozik: „Peel lelépését előbb nem hiszszük, míg valamely „bona fide“ utódot forma szerint nem igtatnak be.

Peel 29-én délutáni 3 órakor Osbornehouséból Londonba érkezett vissza; az udvar 30-kán vala a buckinghampalotába érkezendő. Peel visszajötté után tüstint kabinettanács tartott nála. Russell lordot, ki 29-én reggel státushírnök által kir. tudósítást kapott Wight szigetről, nap közben több politikai barát látogatta meg. Déleesti 5 óra felé az egész parlament utcát tömérdek nép foglalta el. Peel whitehall-gardine lakától egész a parlamentház-kapuig jól öltözött személyek állának mindkét oldalon sűrű sorokban. Őt óra mulva Wellington herceg jelent meg lóháton s a sokaságtól kalapemelés és hangos éljenkiáltásokkal üdvözöltetett, mire ő katonai modorban köszöntgetett. Már 20 perc után hámulva látták őt a felsőházból visszafelé jőni. Peel, kit feszülve vártak, csak 6 óra tájban jött. A nép lelkesült éljenekkel tolonga elibe s Peel mélyen megilletődöttnek látszik. — E nap mindkét ház zsufolásig tömve volt. Felsőházban Brougham kérdést tón az Oregonkérdés kiegyenlítését illető amerikai posta iránt. Aberdeen válaszul egy hosszabb helyet olvasott fel Pakenham leveléből, mely a hírlapi tudósítást megerősíti. Pakenham hozzáteszi levelében: „Buchanan tudomul adá, hogy az egyesült státusok kormánya az ő felsége kormánya által tett s az amerikai tanács által helybenhagyott ajánlatokat a nélkül fogadja el, hogy csak egyetlen szót változtatott volna meg benne.“ (Halljuk, halljuk!) A miniszter beszédét dicséző szavakkal fejezte be Lean, az amerikai követet Londonban, illetőleg, mint ki barátságos s engesztelő modorával sokat tón ez olly szerencsés eredmény elérésére. Most Wellington herceg emelkedék s így szól: „Jelentem kell lódságtoknak, miszerint mi, ő felsége szolgálai, miniszteri hivatalainkat ő felsége kezébe tettük vissza. Ennek következtében ő felsége egy másik nemes lord után küldött, azt újabb kormány minélelőbbi alakításával megbizandó. Illy körülmények közt mylordok! ezen jelentés önöket hihetőleg indítani fogja olly rendszabályoknak, miknek tárgya vitakozást idézhetne elő, meghányását felfüggeszteni, míg azon férfiak, kiket a tisztelet ér az új kabinet tagjaivá lehetni, illető rendelkezéseket nem hoznak.“ Erre a herceg néhány napirenden levő billt jelölt ki, mik elhalasztásába indítványozók belé is egyezének, mi után az ülés eloszlott. — A képviselők háza sokkal

ünnepeles s mélyebb feszültséget mutatott. Peel lemondását jelentő beszéde mély benyomást tón, s valamennyi párttól tetszéssel fogadtatott. — Peel hallomás szerint néjével ózszor szárazföldre utazik, s a telet Olaszországban szándékozik tölteni.

Alsóházban jun. 29-én némely vasutügyn gyorsan keresztül menés után emelkedék, előbb még pár halk szót Grahammal váltva, miniszterelnök Peel, s megindult hangon adá elő, mikép ő felsége a kabinet elbocsátatási kérelmét elfogadni, s Russell lord után kir. parancsot küldeni méltóztatott. Gondosan elkeübe beszédében a miniszterelnök minden vádat és szemrehányást a védősdiak ellen s megjegyzé, miszerint ő a szabad kereskedési rendszabályok keresztülvitelére minden alkotványos eszközhez, még parlament-felosztáshoz is kész vala folyamodni, azonban vonakodott egyedül személyes czélok végett ez eszközt alkalmazni. E mellett ama fontos nyilatkozatot tevő, miszerint ő Russell lordot gyamolítani fogja a parlament által legújában jóváhagyott kereskedéskönyvtési elvek valóstításában. Irlandra nézve kijelenté polit. hitvallomását, mely abban áll, hogy Irlandnak községi s politikai intézvényekben tökéletes egyenlőséget kell nyernie. E nyilatkozás is kedvezőleg hangzott Russell netaláni miniszterségére. Miután kijelenté Peel, hogy utolsó ízben szól a házhoz mint a korona minisztere, következő nyilatkozással fejezte be szavait: Russell lordtól közlés nyert s a nemes lord kivánságára a ház elfogadja szólónak azon indítványát, hogy üléseit legközelebb péntekig el halaszsa. Ez megtörtént, miután még Palmerston viscount nyilatkoztott. Hogy némely konservatív lapok kelemellenül vették Peel leléptét, kiteszik a M. Herald következő szavaiból is: „Tehát Peel ismét másodsor árulá el a konservatív pártot, mely határozottan legerősb az országban s képtelenné tette annak állását a kormányrud mellett; a hatalom újlag a whigek kezébe jut, kik nyilván gyöngébbek számra, tekintélyre s észletheiségre. Tőlök függ most a hivatalhatalmat több vagy kevesb időig megtartani. Elveszték azt 1841 d. évben, midőn az egyházat megtámadták. Most is úgy fognak állani vagy bukni, a mint e hibát vagy elkerülik vagy ismétlik.“ A Times különösen Aberdeen gróf vesztét panasolja a külügyre nézve; e lap tudvalevőleg a gróf közlönyének tartaték. A Sun szerint nem az irlandi kényszerbillen szenvedett a kabinet hajótörést, hanem maga belső meghasonlásán a czukorkérdés fölött. Ugyane lap szerint Peelnek szobrot szándékoznak emelni.

Ibrahim pasa jun. 24-én Belfastból Londonba érkezett vissza, hol este a reform clubbot látogatta meg s itt különös figyelemmel a konyha-elrendezést vizsgálta meg 23-kán gőzösön egy 2000 guinea értékű igen pompás mén érkezett Alexandriából Brightontbe s vasuton tüstint Londonba szállítottat, ajándéku Mehmed Alitól Victoria kir. lyónének. —

Olaszország

Olaszhatárszélről írják, mikép ott Mastai Ferretti bibernok pápává lett választatása majd osztatlan örömet s tetszést okozott. Kik közelebről ismerik, azok tőle, mint világi uralkodótól böles és szemes igazgatást s reformokat várnak a kormányzat minden ágában, és sokat remélnék is e részben, miután még 54 d. évében van s kormánya a dolgok természetes folyama szerint sokáig tarthat. Csak okos reformok által hiusíthatni meg az elégtelének mérényleit. Tudva van, hogy a párisi propaganda democratic bizottsága minden forradalmi s nemzetiégi összeolvadás által nagyon megerősült. A legújabb bizottsági ülésekben tagokul főleg lengyelek vétettek föl. Olaszországban

jelen pillanatban nyugalom uralkodik s az új pápa hihetőleg képes lesz a nyugtalankodási elemeket lassanlassan a béke határai közé vezetni.

A velencei hírlapnak Florenczából jun. 30-káról írják, miszerint ő szentsége a római pápa sz. Péter napján valamennyi, 1831-től elkövetett politikai vétékért közbocsánatot hirdettetett ki. Továbbá állitattik, miszerint Amat bibernok belügy, Gizzi bibernok pedig külügyminiszterre nevezetett, mely választások tetszésre találtak. Azonkívül vasutengedélyek adattak s bizottság fog kinevezetni, mely a tartományokat beutazván, üdvös reformra nézve czélszerű rendszabályokat javasoljon.

Franciaország.

A páirkamra jun. 29-én kezdé meg az Algirt illető pötlékhitel iránti tanácskozásokat. Boissy d'Anglas gróf a törvény ellen nyilatkozott s az algiri hadvezetést módot rozsalá, mely épen nem alkalmas meghódított népet a francia foglalással kibékíteni. Merilhou legczélirányosbnak tartá, hogy Algir tökéletesen francia tartománynyá alakíttassék s az Éjszakamerikában divatos gyarmatosítási módot az Algirban követettel összehasonlítván, amannak részén talált nagyobb előnyt; Dupin báró mindent rózsaszínű világban látott s ama nagy eredményekről beszélt, miket már eddigelő nyertek, s a nagyobbakról, mik még következni fognak; Laplace marquis védelmezé az algiri hadserget; Villemain leginkább a kormány értelmében szolt s úgy vélekedék, miszerint Algirnak nem szabad francia gyarmatnak lennie, hanem francia státussá kell válnia. Következett nap az algiri pötlékhitel illető törvényt a kamra 108 szóval 17 ellen elfogadta.

Aumale herczeg jun. 16-kán Oranba érkezett, miután nyolcz napon folyvást nyugaton utazott, s több telepet látogatott meg. 18-dikán a herczeg tiszteletére Oranban táncmulatságot rendeztek. Innen Mostaganem s Mascarába menend, aztán Arzewbe térend, s gőzösön Algirba. Constantine tartományt is, melynek kormányzója volt, meg fogja látogatni.

Svéd és Norvégország.

Bizonnyossággal állitják, miszerint legközelebb rendkívüli országgyűlés fog összehivatni a Norvégiában épitendő vasutak iránti tanácskozás végett. És hozzá teszik, hogy a király maga fogja megnyitni a tanácskozásokat. Helsingborgból írják, hogy julius 6-kán az egész királyi család nevezett városba érkezik s onnan 7-kén Malmöbe s innen 10-kén Koppenhágába megy, hol 14-keig szándéka mulatni, mely napon gőzösön a part hosszában ismét Helsingborgba tér s ott és vidékén mulat egész augusztus hónapig. —

Elegyhír.

Blackwallban London mellett jun. 17-ken nyilvános ünnep alkalmakor nagy pénzösszeget nyújtottak át nemzeti elismerési díj az olly jótékony penny-levelpostá alapítója Hill Rolandnak. A nevezett alapító számára nyitott aláírás tisztajövedelme 13 ezer ft. sterlingre megy.

Hekla Island szigeten apr. 15-kei hírek szerint folyvást erősen hányt tüzet. A tűzoszlopok három új tölcserből emelkedtek 14 ezer angol láb magasságra, és szélesbe voltak a sziget Picersen nevi folyójánál; a tűzfolyam már több helyet képezett és százados hó és jég rétegeket olvasztott el. —

Portugáliában Palmella miniszteriuma folyvást tart, hihetőleg azonban Bandiera és barátinak kénytelen lesz a tárczákat átengedni. A junták országszerte feloszladoznak, es a béke egészen helyre készül állani.

55ik szám.

A' cs. kir. duna-gőzhajózási első társaságféle kölcsönnek első sorshuzása.

Az cs. kir. dunagőzhajózási első társaság igazgatósága tudomásul teszi ezennel, hogy az 1845. april. 9-ken közgyűlési határozatnál fogva sorshuzás utján kijátszandó, 1842. martius 1-jén kelt s 50 ezer ftnyi összes értékű, száz kötelezvény kihuzatása, két meghitelt jegyző felügyelése alatt folyó évi augusztus 18-kán fog véghé menni.

A' kihuzott kötelezvények számai maga idején közzé fognak tétetni, s a visszafizetés történi tizennégy nappal sorshuzás után, tehát f. évi september 1-jén, ugyanazon s a még nem koratelt szelvények visszaadása mellett.

A' kihuzott kötelezvényekért f. évi september 1-jétől, mint azon naptól fogva, midőn azok értékét fölvehetni, többé semmi kamat nem fiztetetik. — Bécs, julius 1-jén 1846. —

Gőzhajózási hivatal. 3—3

Pesti hengermalom-társaság. Folyó hó 5-ken tartott közgyűlése, határozatánál fogva, az idei nyereségből 12% mint osztalék kifiztetetik, a' fennmaradt 10% ellenben az épületek s gépek tartaléktökéjére fordittatik. A' részvényes urak kéretnek tehát, a' szelvények átadása mellett az osztalékot a' malom-pénztárnál átvenni. Pest Julius 6-kán 1846. Az igazgatóság. 2—2

ÉRTESÍTŐ.

1846.

Előzetes levél. Patke Eduárd nevezetű óras legény kikérvén maga vándorkönyvét a' maros-vásárhelyi rendőrségtől, miután 60 pengő forintot bizonyos úrtól szép szín alatt kicsalt és felvett volna, a' pénzzel tovább állott. — A' nevezett Szász királyságból Döbeln nevű helységről származott kisdéd természetű, szőke ábrázatu és hajú. Kéretnek minden tiszt, törvényhatóságok, hogyha Patke Eduárd magát mutatná, tartóztassák le s erről tudósítsák hivatalosan a' m. vásárhelyi Rendőrséget. Kelt M. Vásárhelyt 1846 junius 21-ken Lázár János, rendőrigazgató. 2—2

Pályázati hirdetés.

Ő császári s apostoli királyi Felsége f. é. január 31-ről kelt legfelsőbb határozatánál fogva legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy Erdélyben a' kolosvári lyceumnál egy új tanszék állitassék fel, melyből az álladalmi tan, ugy az általános, valamint a' római katól. és protestansoknál divathan levő honi egyházi jogtudomány is — előadandók lesznek; — ezen tanszékre nézve, melyhez 700 p.ft. fizetés jár — a' pályázati határnap ezen tudományos egyetemnél is f. évi october 8-ra tüzetett ki, melyben a' pályázási kérdések deák nyelven lesznek kidolgozandók, mindazáltal a' magyar nyelvnek tökéletes tudása kívántatik. — Kelt Pesten 1846ki julius 4-én. V a r g a y Károly egyetem k. tanácsjegyző. 1—3

Levak eladása. Több kettős, és négyes fogatu kocsiló, Pesten a' Sip-czában, 365. szám alatt szabad kézből eladó. 1—2

Dunavizállás julius 9-én: 9' 2" 0" az 0 fölött.